

P. N. Zułov

Lovintan maħġas kniga

oul lomt

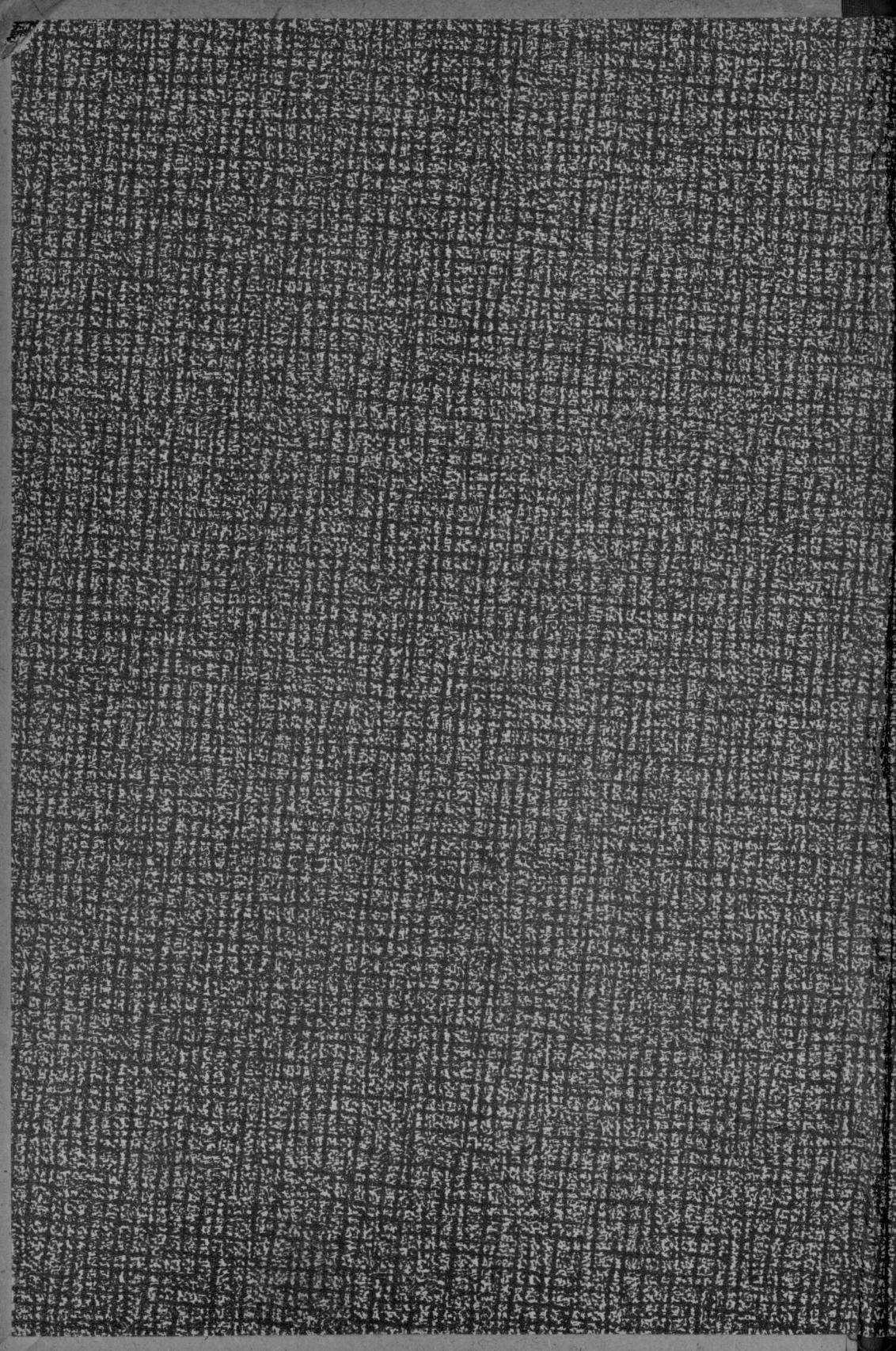
Uçpedgiz

Moskva

1933

Leningrad

This image shows a high-resolution scan of a page filled with dense, small, and illegible text. The text is arranged in a grid-like pattern, likely due to the scanning process or the nature of the document. The characters are dark and lack contrast, making them difficult to read individually. The overall appearance is that of a heavily compressed or low-quality digital representation of a printed page.

272

Ман.(в.)
3-22

P. N. ZUŁOV

LOVINTAN MAJBS LOVINTANUT

OUL LOMT

OUL HANISTAN TAL MAJBS

Maņsi sirby V. SERNECOV tolmaslaste

Г.П.Б. в Лнгр.

Ц. 1933 г.

Акт № 575

UCPEDGIZ

MOSKVA 1933 LENINGRAD

П. Н. ЖУЛЕВ

КНИГА ДЛЯ ЧТЕНИЯ

ЧАСТЬ ПЕРВАЯ

ПЕРВЫЙ ГОД ОБУЧЕНИЯ

*Утверждено
коллегией НКП РСФСР*

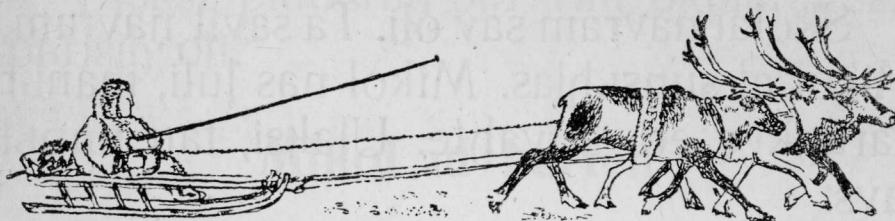
В составлении книги принимали участие
Г. Д. ВЕРБОВ и Т. С. КАРПОВА

на мансийский язык перевел
В. Н. ЧЕРНЕЦОВ

*Перевод утвержден
Научно-Исследовательской Ассоциацией
Института Народов Севера ЦИК СССР*

ГОСУДАРСТВЕННОЕ
УЧЕБНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
МОСКВА 1933 ЛЕНИНГРАД

Tan skolan mineht!

Vasil mini.

Juvan mini.

Santro os mini.

Tan puden skolan mineht.

Mikol skolat humus ols.

Skolat ɳavram sav oli. Ta savit ɳavram, Mikol at sunsъħlas. Mikol nas ɻuli, тапъr varuŋkve eri, at vahtе. Ułaksi, tau нирл lavs:

— Ja! тъb-unten Mikol, hanistah-tuŋkve patev.

Sistamъb olen.

Semen skolan johtъs. Skolat ɳavramъt sistamъb oleht. Semen рајкъюb johtъs. Hanistan hum lavs:

— Semen luvtuŋkve eri.

Semen puvlen kolt puvlaves. Puŋk ate hurataves. Puŋkane luvtuŋkve haŋsulaves.

Hanistan hum Semenen vilt sehne tor, mojtak miste.

Aŋ munt Semen sistamъb oli. Semen kasъb hotal luvthati.

Vъbъr kol sam.

Ułaksi Sano vъbъr kol samne totъste. ɳavramъt tot joŋhesъt. Ułaksi lavs:

— Akva joŋhuŋkve os vujelen.

ɳavramъten Sano joŋhuŋkve untuves.

Navramyt Ułaksi huntleht.
Ułaksi pionerъjoli. Tau oktabrat sart
pьrisiъjoli.

Mikol ul harten!

Pusen navramyt jojheht. Mikol at
jojhi. Mikol hohsa harti.

— Hohsa hartujkve at rovi,—Ułaksi
tau nipy lavs,—aътыл jemtejъn. Ok-
tabratъt, hanistahtъn navramyt sar at
harteht!

Mot navramyt Mikol nipy os ta lavsъt:

— Hohsan hot-lajen, jojhujkve tъj-
jajen.

Semen klass-susne pьrisiъjoli.

Ułaksi Semen nipy lavs:

— Semel part hot-osheln. Hasne rakt
sopitelн.

Navramyten hasnenepak, hasnejiv lak-
va-majen. Ti hotal naј klass-susne pьrisiъj
olejъn.

Man pusen peramanil klass-sunsev,
klassъt sistamъj vos ols, pusen sopitim
vos ols.

Doktor.

Skolan doktor johts. Doktor vaļyп jaktuњkve pats.

Santro vaļyп jaktuњkve pilss. Tau hot-hajtuњkve voratas.

Doktor lavs:

— Ul pilen Santro. Vaļyп jaktuњkve eri. Vaļyп jakten juji palt, jalpij hujtil at pati.

Hanistahtuњkve manrъj eri.

Navramыт skolat haņsulasъt. Juv-johtesъt. Artalt man savit hul alim oli, ne-paken tuv-hansuňkve eri. Vasil tuv-hansuňkve vermi.

Juvan аһмъј kol ujt pusmałtankve haņsulas. Tau artal sali aña palt аһмъј salit pusmałtijane.

Usny hosanы ketim nepak johti. Semen lovintaňkve vermi. Hořhan ketne nepak hansuňkve eri, tau hansuňkve vermi.

Os Juvan,
Santro, ten hot
oleýh?

Ten usen mi-
nasъh. Os ta
hañistahtuňkve
rateýh.

Juvan hanis-
tan humъh oluňkve taňhi.

Santro doktorъh oluňkve taňhi.

Juvanen os hanistahtuňkve eri.

Juvan ase tave skolan totъste. Juvan hanistahtuňkve pats. Jomas hanistahtas. Okťabratъh jemtъs.

Tujahan ase ſohtъs. Ase Juvan пирь
lavs:

— Најъп hañistahtuňkve touli. Ju-
minuňkve eri. Jun ropitan hotpa at
toulhati.

Hañistan hum lavs:

— Juvan skolany ul vujeln. Tau os
vos hanistahti. Ase Juvan skolat hułtup-
taste. Juvan os ta elal hanistahtuňkve
pati.

Am os okṭabratъj oleḥum.

Vasil ontolu talъj
jemtъs.

Lejъn sov nujujкve
Vasil jomosakve hasi, hul
alislaјkve os hasi.

Semen lavs:

— Naј, Vasil okṭa-
bratъj oluјkve taјhejъn.
Okṭabratъt jomas han-
stahteht. Naј uj, hul
jomas alislejъn, hanistah-
tuјkve naјen akv-ti jomasakve eri.

Hanistahtuјkve mot navramen os
noten.

Semen juv-johtъs.

Semen kolet pasan paјkъj.

Tenanel juji palt, sane ani at luvtas.
Ani nelmyl ɳolantaste.

Ahtas pot kon-pinima.

Amрt ahtas pot ɳolantasъt.

Semen amрt hot-ɳaulasane.

Semen pasan jomasakve luvtaste. Tuvl
lavs:

— Anit luvtuŋkve eri. Pot ɳolantaŋkve amṛten ul majelen. Amṛteny sorъj uj nan palten johti.

Kirill aḥmy jemtъs.

Kirill samahe aḥmy jemtъsahe.

Jomasakve sunsuŋkve vasъj at vermi.

Tau ɳajt hum palt minas.

Naſt hum lavs:

— Ti samsaj humen varves. Am samsaj hum hot-ɳaulilum.

Naſt hum kajis.

Kajis, kajis, tuvl lavs:

— Ja, minas. Aṇ taj pusmejъn.

Naſt hum ta kos kajis, Kirill ij at pusmi.

Tuvl Kirill doktor palt minas. Doktor lavs:

Ti sam holal. Sam holal hahne aḥm.
Samahejъn pusmałtaŋkve eri.

Kirill doktor palt jalasaŋkve pats.

Akvmatert Kirill doktorny juv mini.
Tau ɻaſte ɳajt hum juv. Naſt hum Kirill
piрыl at sunsi, samahe at sunseltijahe.
Kirill nomsahtas:

— Najt hum samahe os ahmyl jemteshy. Taven am laplavesum. Tau pusmałtajkve at vermi. Tau takvi, samahe pusmałtajkve doktor palt mini.

Navrattyh humus alislasvh.

— Teham! Tyh-jajen! — Vasil Tarja nupyrl rojhyb.

— Kosar alislajkve minimen.

Vasil nal jovt viste, Tarja hurly viste. Ten vorn minasvh. Sos ta palt, naj tem vor ols. Navrattyh tuvle ta minasvh.

Tosem ulpa mus johtesvh. Jiv talahet matyr suiti.

— Teham, tuv-sussyn, tot-ta unli! — Tarja Vasil nupyrl lavs.

Vasil nojh-aijkvatals, soł kosar unli, tau nupyrl sunsi. Vasil nal pahtaste.

Hojves!

Kosar jol-pats. Tarja alim kosar viste, hurlyhen piniste.

Jun Vasil kosar sove nujiste. Kosar sove kooperativen totyste.

Pakv sam.

Semen, Juvan vorn minasъj. Vort ulpa sav oli.

Semen ulpa jiv түргыл rateste. Ulpa jiv таһаныл pakvъt jol patsъt. Pakv kivert, sav-pakv sam ols. Juvan lavs:

— Ja, ulpa jiv ниръl pomасip lave-hum. Tau men таһьslamen nomsahtas, pakv vars.

Semen movintas:

— Jiv nomsuňkve at vermi. Ulpa pakv kivert samt oli. Pakv sam man ke pineђыn, ulpa jiv teli.

— Nuli jiv, tarъ jiv, hout pakv oñ-seht. Pakv kivert samt oleht.

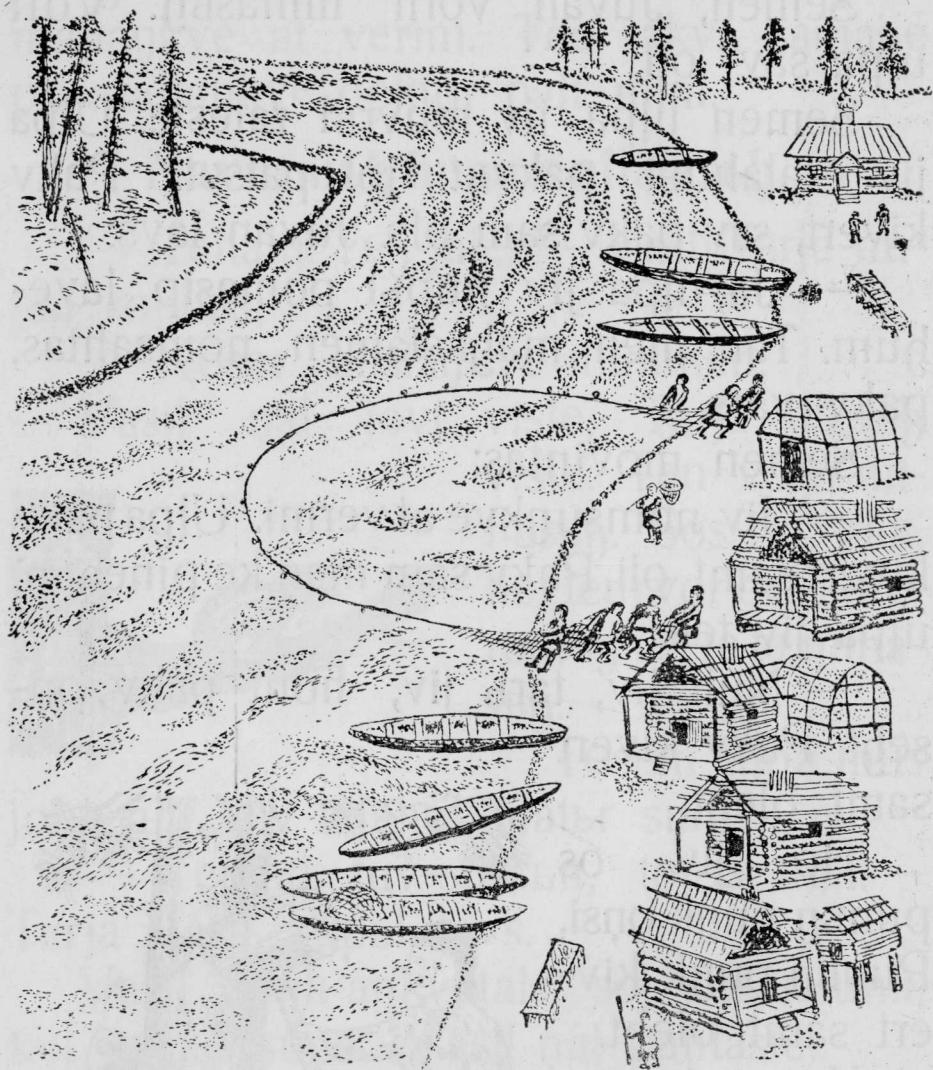
Tip jiv os
рүпъj рүпк oñsi.
Рүпъj рүпк kiv-
ert samt oleht.

Kasъj jiv sa-
mane oñsijane.

Tamle sam
man ke pati,
samnyl jiv teli.

Ti nepaket манър poslim oli?

Манър sir mat ti ols: vorъј mat, man hara-mat?

Mana porat ti ols: tuji, takusi, man teli? Tuji porat, mir manъr varsъt?

Ti nepaket manъr poslim oli?

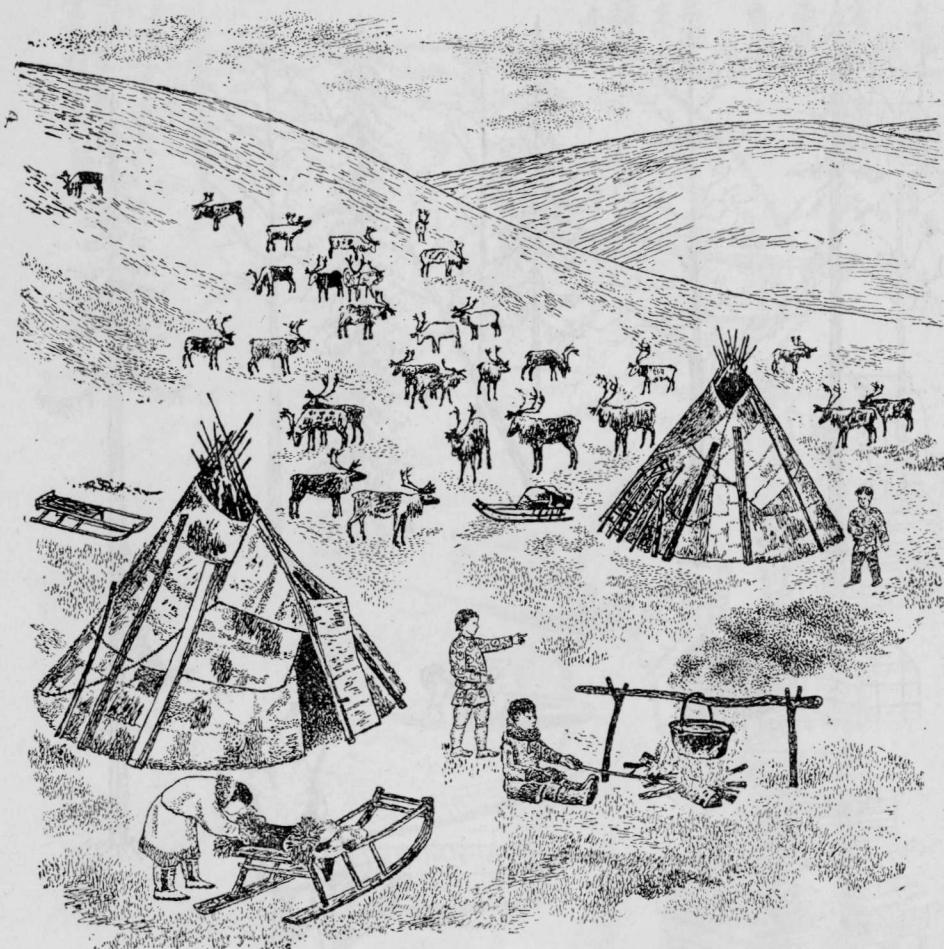

Манър sir mat; vorъп mat, man hara mat ti hurip alislap oli?

Mana porat ti oli; tuji, takusi man teli?

Tuji porat ti siryl manъrъ at alisleht?

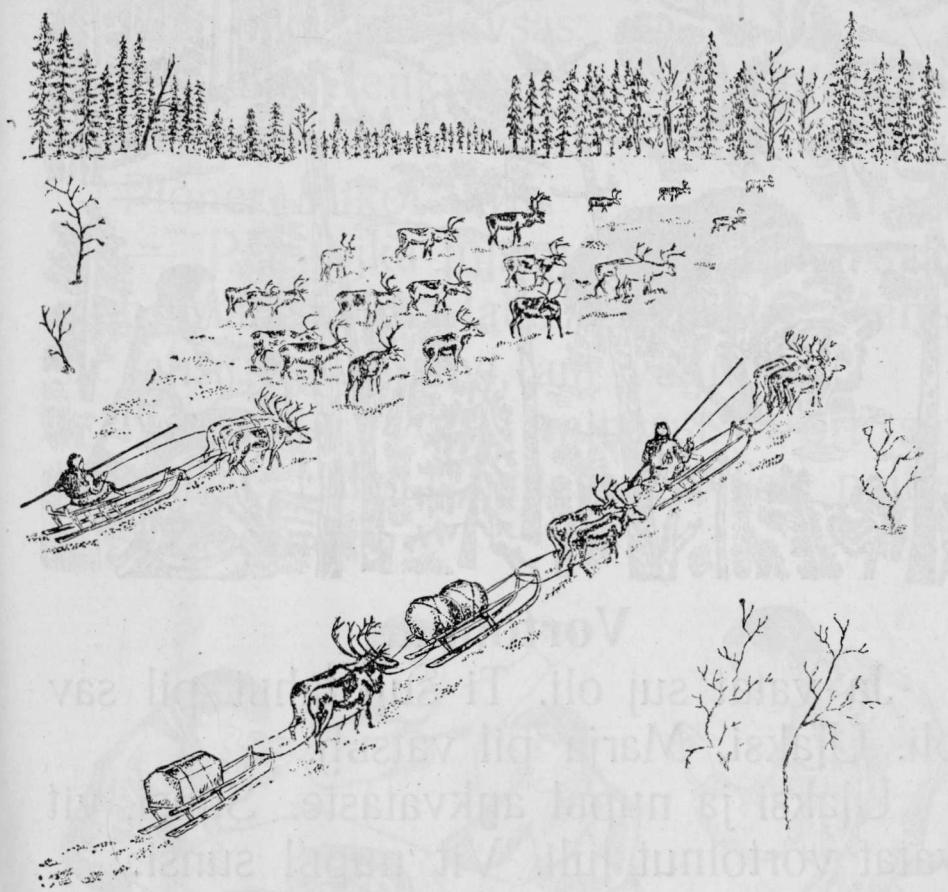
Ti nepaket манър poslim oli?

Tuji porat, sali urne mir hot oleht?
Tuji porat, tan манър vareht?
Tuji porat sali urne mir манър таъс
nor sahlet oleht?

Mana porat tan nor нирлы vantluŋkve
pateht?

Ti nepaket танър poslim oli?

Tuji porat, sali urne mir hoti mat olsyt?

Teli porat tan, hoti mat oleht?

Mana porat tan vorn vantleht?

Teli porat, sali urne mir manrъh vort oleht?

Vortolnut.

Ja vatat suj oli. Ti sujt taht pil sav oli. Ułaksi, Marja pil vatsȳh.

Ułaksi ja ныры аյкватасте. Sunsi, vit vatat vortolnut ɻuli. Vit ныры sunsi.

Ułaksi, Marja rohtasȳh. Vortolnutны ten piłsȳh. Ten tujthatasȳh.

Vortolnut hul puvьs. Puvim hul teste. Ta juji palt paħ-minas.

Ułaksi Marja juv-hajtesȳh. Juv johtesȳh, asen ныры lavsȳh:

—Ata, men Vor-ja palt vortolnut vas-lamen! Takem ta jańȳh.

Lahs.

Man paltuv lahs sav oli.

Petr ojka toh lavsas:

— Lahs tejkve at rovi. Nemhotpa lahs at tesenti.

Pioneer Mikol lavs:

— Petr ojka լուսից lavi. Lahs saka atyj. Man skoluvt lahs tesentesuv. Манъ sir lahs tejkve rovi, am vahum.

Navramъt vorn minasъt. Vort sav lahs atsъt. Lahsъt pajtesanel. Tan pajtim lahsъt tesanel.

Petr ojka sunsъs, sunsъs tuvl lavs:

— Anum mos majelen, am os artalehум.

Vort танър sir toulъј ujt oleht?

Naј ti ujt vort vasintasan?
Takusi porat hoti ujt mortim man
minasът?
Teli porat танъг sir ujt man mauvt
oleht?

Jat manyr sir toulęj ujt oleht?

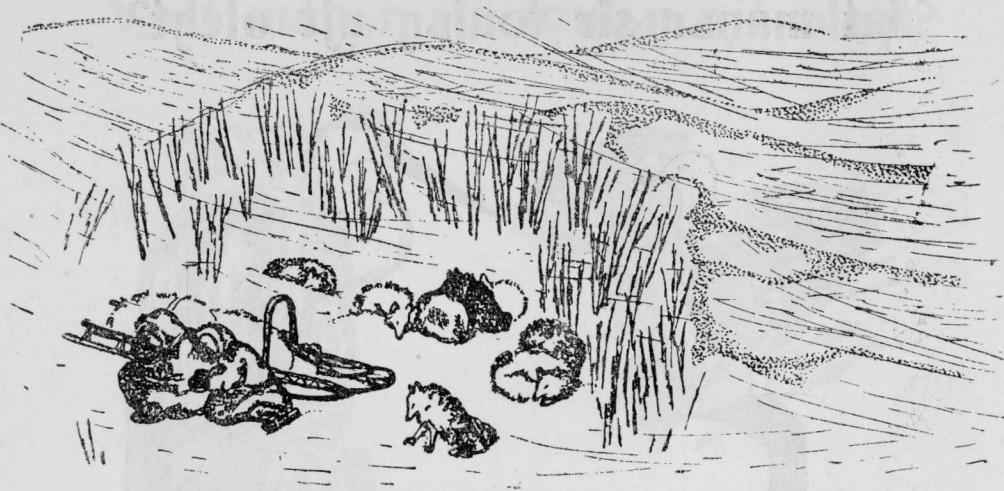
Naj ti toulęj ujt vasintasan?

Ti ujt tuji porat manyr sir mat oleht?

Teli porat tan hot oleht?

Takusi tan hotał nipyrl mineht?

Tuji tan manyr tesenteht?

Teli porat hara mat humus oli.

Tujt vot hump holt oli. Hosat ur naŋki.

Vot atim. Sar tavant.

Ti hurip hotal hara ma hosit minuŋkve jomas.

Votasъj jemtъs. Tujt sam viłten hoji. Muvlahe nematъr at naŋki. Amryt sun hartuŋkve at vermeht.

Hum amryj suny l nir sahy l mus johtъs. Nir hałt tujt kameňtajoli. Amryt tujten hujeht. Hum os tujten hujas. Vot pojte ne urhati.

Man teli paulen minev.

Taksijih jemtъs. Mol hotal tujt pats. Vasъt mortim man minuŋkve patsъt.

Tuji pault, suvl kolt olujkve asirmah jemts.

Ti hotal man teli paulen minev. Kit hap poral varsuv. Man pusen ti hapyl minev.

Kuļuvanuv, tan taŋki vata hosit hajteht.

Iti palah, teli paul mus erij johtev.

Teli paulen man johtesuv.

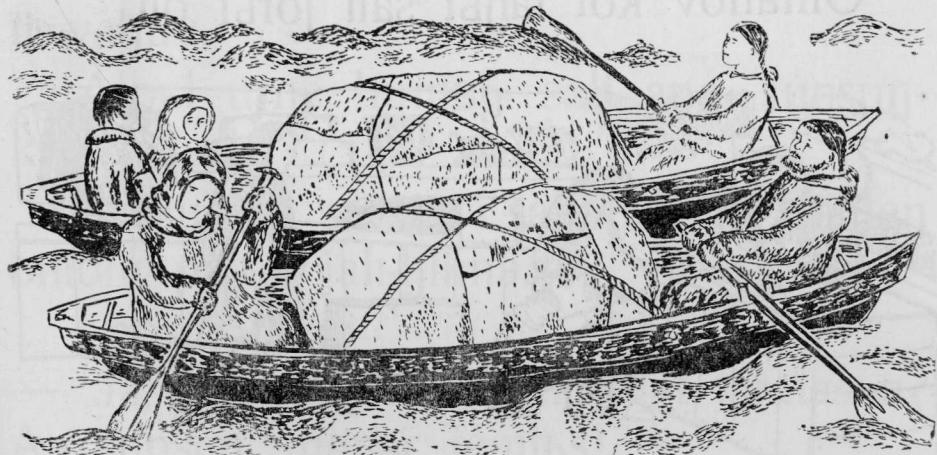
Pormasanuv kolen totsanuv. Am naj jiv sahresum.

Saŋum put varuŋkve pats.

Saj ajne juji palt, am kona-kvalsum. Atъrьh jemts. Saka asirm ols.

Asum lavs:

— Ja, moļah telijib ti jemti.

Saliň hum.

Omanov sali toul tar-mył unli. Tau sali ńovыl tej. Tau masnute, porhate, jorn vajahe sali pasъh sovnыl, sali kotpыl juntimat.

Omanov eße semel ńoplu sovnыl, iłpi porha junti. Tau sali tanыl junti.

Omanov jorn kolt oli. Jorn kolsov-jat sali toulnyl varimat.

Omanov ase sali palnyl johtьs. Tau lavs:
— Holit kooperativen minimen. Kolas,
sakar tor lavkanыl vъjкve eri. Sali toulanamen
tinalijanamen, erne pormas jovti-men.

Omanov kol taħyl sali jorыl oli.

Sali purne ujt johtърамът.

Sali аңа ja vatat ols.

Kit hum sali ursъh.

Vanujta јанъh humъh ols, Lapsuj man
humъh ols.

Urne humъh ussъh.

Vanujta lavs:

— Iti tavant, akvaьh hыltal oli. Mos
hujimen-a?

Ten-jol hujasъh.

Iltyh salit matarыl rohtesъt.

Lapsuj nojh-kvalas, rojhulas:

— Sali ujt johtesъt! Patamtajkve eri.

Vanujta Lapsuj kate almajaste:

— Ul patamten! Purne ujt patamtajkve at rovi. Janъh mir toh laveht. Man
ti vahuv.

Alрыл urne humъh sali аңа sunsuј-
kve patsъh.

Sali ujiten sat nevi sali alamъt. Saliten
ontolu разъh jalъhlima.

Lapsuj lavs:

— Ja, patamtajkve manъh at taratasъn?
Aн sunsen, manъr jemtъs!

Vahlap.

Tujahjan Vahlap samen pats. Oulet mañih ols. Nojh-ļuļuňkve jomasakve at vermts. Tuvl jaňhmas, jorvh jemts.

Añ Vahlap ropitaňkve jomas hasi.

Takusi hum lejhn̄p alislaňkve mini, Vahlap tau jote hajti.

Vahlap lejhn̄p kinsuňkve hasi, ņohos kojuňkve os hasi.

Tuji hum vas alite, Vahlap alim vas vitnyl pah-totite.

Teli hum ampane sunen kerijane. Vahlap sarten kerite. Łojh hosit, hotaň puryl minuňkve eri, hum Vahlap puryl ta siryl rojhi. Vahlap pusen torhamti, saka nomtęj.

Huň ropota atim, Vahlap paul hosit nas hajtъhti, ņaramtъl jojhi.

Ņavramt Vahlap eruptijanel.

Hum Vahlap os eruptite. Hum lavsi:

— Vahlap—sar jomas kuťuvum. Tau ropitaňkve saka hasi!

Tulmah.

Hum vor sali alaste. Novy jot-totuj-kve at vermъs. Tau vor somjah unteste.

Nomsi:

— Am salij sunы tajah johtehum, ta porat novylum jot-totilum.

Hurъt hotal juji palt elumholas somjahe palt johtъs. Sunsi: Vor somjahe sakvatim oli, novy atim, luvane tup huлtsъt.

Alislan hum ker ыал unteste. Ker ыalen ohsar pats.

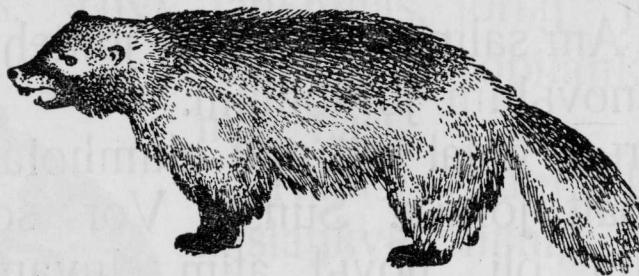
Mot hotal hum johtъs, ker ыалт ohsar lahyt tup huлtsъt. Ohsar tajim oli.

Novы, ohsar hoñhan tajves?

Tulmahan tajves.

Tulmah vort, hara mat oli. Tulmah lul ujih oli. Tau sali aña palt pasjyt alihli,

salit alihli. Somjahny novы tulmanti. Ker nañen patim uj sove saki. Alislan hum tulmah alime, akv torjy, sove vъjte, tuvl os akv lul uj atimy jemti.

Leñhyn.

Leñhyn vort oli. Leñhyn pakv sam tej. Os lahs, pil tej. Tuji porat, leñhyn pakv tujti, sopasli.

Taksijih jemti, asirmah jemti. Leñhyn piti varujkve pati. Tau tosem jiv aijkval kivert, hout kat palt piti vari.

Janyh takus porat, leñhyn rusyb jemti. Ta porat leñhyn alislajkve patave.

Ohsar.

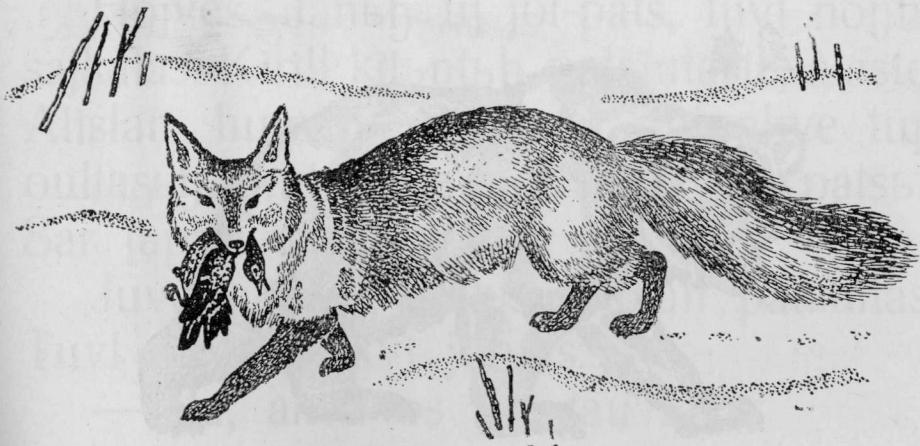
Tujah os tuji porat ohsaren oluŋkve jomas. Pitit vasťt puvjane, muŋjane teħane. Tuji patum vasťt, ʂorъt puvjane.

Teli porat ɬuľih jemti. Tenut kinsuŋkve tarvitbħ jemti. Et sis ohsar akvaňh hajtħħi, tenut kinsi.

Huntli, tujt joli palt matapris man aŋha aman hot oli? Nematħr ke at honti, mot pal nupy ħajti. Ja vatat kinsi. Eriġ hul hot honti. Matħr honti ke, sartnuv sunsi, ker ɳal tijt aman atim?

Ohsar—nomtħej u. Ohsar ta kos nomtħej elumholas tavenly os nomtħej.

Elumholas sovr ɻoġħ jasen ker ɳal untite. Ohsar sovr ɻoġħ hosit hajtħiż imate ker ɳaļen patave.

Vortolnut.

Vortolnut vort oli.

Vortolnut pil teh.

Tau os hul alisli, hul teh. Pitit vasъt
puvjane, mujJane tehane.

Tuji sis tau vojijъh jemti.

Asirmah jemtъs. Mołah telijih jemti.
Vortolnut hujne mate kinsuňkve pats.
Nojh husъram jiv tar joli palne vojha
vars. Vojhan hujas, ojilmatves.

Telijih jemtъs. Tujt pats. Votasъh jemtъs.
Vortolnut huji, nematъr at huli.

Teli sis akvaňh huji.

Tujah jemtъs. Vortolnut sajkalas,
tenut kinsuňkve pats.

Ti porat, vortolnut mis man sali ke
honti, ti sos ali.

Janъh uj.

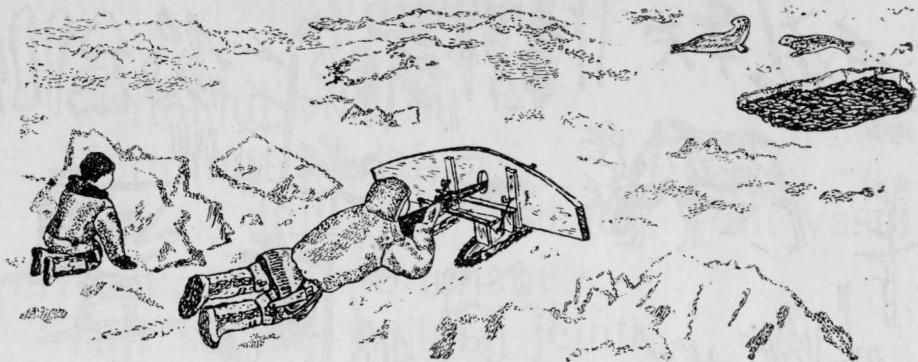
Vort nematъ sir sui atim. Sar tavant. Kit alislan hum vor hosit mineъh, Josa patta tup sihlij suiti.

Ilтъh: hau—hau... hau—hau—Amp hortъhlas. Alislan humъh suital hort-sui nipyл hajtesъh. Johtesъh. Sunseъh: Janъh uj luli, ampen lулtima. Kuтuvъt tau nole nupyл horteht. Kirill pisal almiste, patamtaste.

Hojves. Janъh uj jol-pats, tuvl nojh sajkalas. Kirill kitъntъh patamtaste, alaste. Alislan humъh uj sove nujukve tup oultashъh, kuтuvane hortuяkve os patsъt. Sar лapat hortъhlasъt.

Juvan tuvle hajtъs. Moлah patamtas. Tuvl Juvan takvi johtъs:

— Ja, akva os oli, tau lavs.

Sakъ uj humus alislave.

Jornhum Vanujta sakъ uj alislaňkve minas.

Ръђе Serako tau jote minas.

Ten Saras jaňk palt johtesъj. Sakъ uj hosat naňki.

Vanujta pisal part jaňk tarmыl untъste, pisal part sajt tujtime ela-norsuňkve pats.

Sakъ uj jaňk tarmыl huji. Mos huji, tuvl puňke noňh-almite. Muvlahe sunsi.

Sakъ uj puňke noňh-ke-almite, Vanujta rotaň huji.

Vanujta sakъ uj palt ɿapan johtъs, patamtaste.

Hojves.

Serako sakъ uj sove niyuňkve ɿotъs. Sakъ uj saka vojiň.

Teli hul humus alisleht.

Mir turen johtesъt. Jaujъht varsanel. Tolъj jaŋk joli palen taratasanel. Semen ojka maŋ humiten sussъltas, hoti mat jaujъht puvtuŋkve eri. Jaŋk joli palt kvalъj sajtъl mahuŋkve humus eri. Tolъj hassuŋkve ta kos tarvit, man artal palt savъj olev.

Akv jot hartesluv. Ju-joult tolъj nejlapas. Hul naŋki. Juvan kumraltahtuŋkve pats, hul matŋan vos saltъs. Tolъj jaŋk tarmыl noŋh-hassumtasluv. Hul matŋapъ hot-visanuv. Tolъj kitъptъj jaŋk joli palne taratasluv.

Toh iti pal mus alislasuv. Sav hul alasuv.

Jaŋkъj saras.

Lui vot nupy, hara ma ta palt, lui saras oli.
Lui saras palt, talъj-tuvъj akvaъj asirm. Talъj-
tuвъj jaŋk akvaъj oli.

Jaŋk lomtъt tot saka janъj. Mot mat vit sar
at naŋki.

Taji maђbs ti saras, jaŋkъj sarsih lavave.

Teli porat man paltuv hotal vatih oli. Lui
saras palt, teli porat, kit joŋhup sis hotal sar
at nejli. Kit joŋhup sis tot akvaъj et. Etpos,
sout tup naŋki.

Teli sis akvaъj sis naj teh.

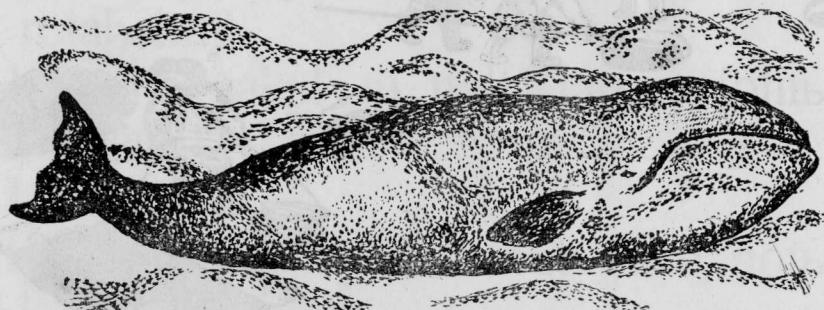
Tuv kotli etpos porat tujt tolujkve tup pati.

Tuji porat kit joŋhup sis akvaъj rosyj.
Hotal sar at unti.

Halъ uj.

Jaŋkъj sarset sav sir hul oli. Sav sir uj oli.
Tananыl halъ uj sar jaŋъj oli. Halъ uj hul
huripaђ oli.

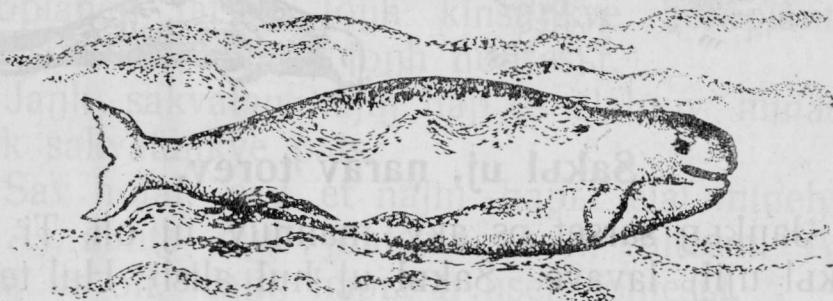
Halъ uj saka janъj. Sope ta kos janъj,
puŋkane at oŋsijane. Sope kivert puŋk urtijiј
hosa vovta salmъt oŋsijane. Halъ uj sopen vit

hartite, tuvl salmyt tara vit kon-puvlasite. Sopet mañ hul hułti.

Halъ uj jańyń hul tejkve at vermi. Ture saka mañ.

Hul ɳaulen uj.

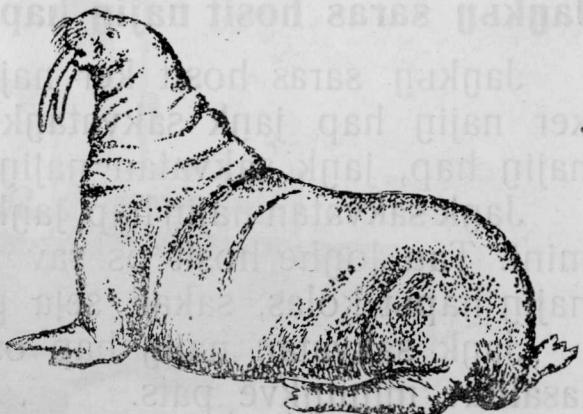

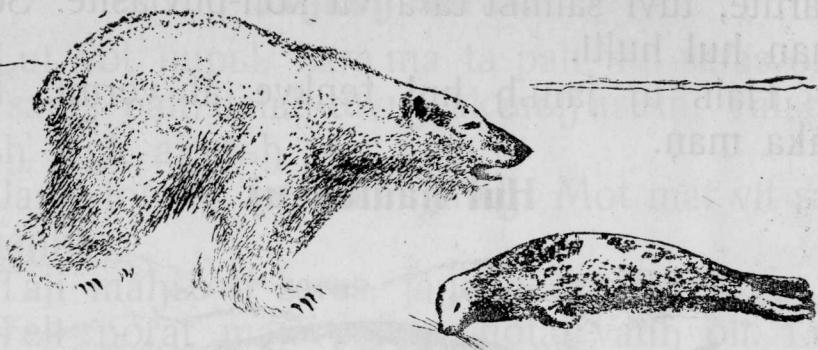
Hul ɳaulen uj halъ uj huripań oli. Halъ ujny tup mańiń oli. Hul ɳaulen uj ańal jalasi. Tau hul alisli.

Puńkъę uj.

Puńkъę uj jańyń. Tau jor saka sav ońszi. Tau saka vojiń. Puńke jentań oli, viłte tusyńęń oli. Puńkъę uj jańyń ańsar puńk ońszi. Ańsar puńke elumholas kat palitńęń oli.

Puńkъę uj saka kantęń. Nolitań ke hoja-ve, tau ańsar puńkańetęń hap jońhęrańkve vermi. Puńkъę uj pisalil mołah at alave.

Sakyl uj, ɳarav torev.

Jaŋkъj sarsat os akv maŋnuv uj oli. Ti uj sakyl ujiŋ lavave. Sakyl uj hul alisli. Hul teh. Tujaħan sakyl uj vitny jaŋken kvali. Jaŋk tarmyl huji, isħħlave.

Saras palt, jaŋk tarmyl os ɳarav torev oli.

ɳarav torev sakyl uj alisli.

ɳarav torev sakyl uj palt sitamyl johti.

Tau sakyl uj puvite, alite, tuvl teħte.

Sakyl uj viten ke salti ɳarav torev tave ɳauluŋkve viten os salti.

ɳarav torev ujuŋkve jomas hasi.

Jaŋkъj saras hosit naij̥ harp humus jaleħt.

Jaŋkъj saras hosit ker naij̥ hap mini. Ti ker naij̥ hap jaŋk sakvataŋkve vermi. Tamle naij̥ hap, jaŋk sakvatan naij̥ harpħ lavave.

Jaŋk sakvatan naij̥ hap, jaŋk sakvatime sarten mini. Tau ɻoŋhe hosit os sav naij̥ hap juv. Ti naij̥ harp kolas, sakar, selā pisal toteħt.

Jaŋk sakvatan naij̥ hap osy̥ jaŋken saltys, lasalnuv minuŋkve pats.

Jaŋk os ta osy̥ ġejemtys.

Jaŋk sakvatan naij̥ hap elal minuŋkve vasb̥
at vermi.

Elał minne loŋh hotal nipy kinsuŋkve eri?

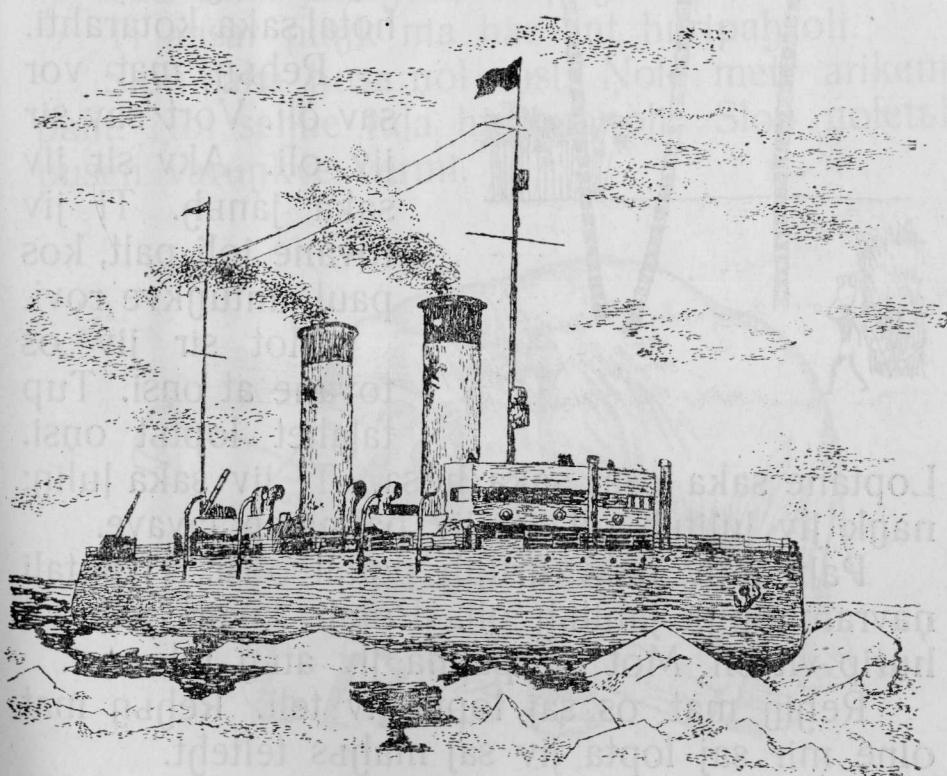
Loŋh kisne maħb̥s jaŋk sakvatan naij̥ hap
tarmy, toulb̥j̥ hap—aeroplan oli. Elumholasbt
aeroplanen talsbt, loŋh kinsuŋkve aeroplany
minasbt. Elal minne loŋh hontesbt.

Jaŋk sakvatan naij̥ hap os elalnuv minas.
Jaŋk sakvataŋkve pats.

Sav hotal, sav et naij̥ harpt̥ elal mineht.

As sunte mus johtesbt. Asen saltesbt. As
vatat us oli. Naij̥ harpt̥ ti usen johtesbt.

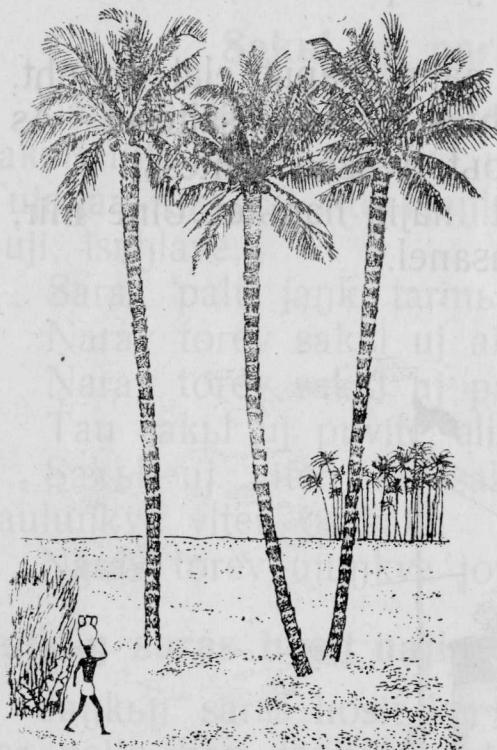
Johtenanel juji palt̥. naij̥ harptet olne mir,
pormasanel vatan pinasanel.

Najij harysten ilpi pormasъt: hul, sali touл, nor taltasanel.

Ta juji palt, najij haryst juvle minasъt.
Jaңk sakvatan najij hap os sarten mini.
Tau ʃoңhe hosit najij haryst mineht.

Reђyj ma.

Loptane saka osa, saka hosa. Ti jiv saka ʃulij; naңk jiv ʃulitъj oli. Ti jiv paмmajaх lavave.

Paмma jiv pakv urtijih potali oңsi. Ti potali ңavram puңk janitъj oli. Potali kivert sak vit hurip vit oli. Mot sir paмma jiv atъj pil oңsi.

Reђyj mat os saj lopta jiv teli. Reђyj mat olne mir saj lopta jiv saj maђys telteht.

Hosa, hosa, ali vot tit nupy, ali saras ta palt, mot maoli. Ta mat teli at olъhli, akvaњh tuji.

Reђyj mat olne mir asirm at vaђyt, tujt at vaђyt. Ta mat hotal saka kotarahti.

Reђyj mat vor sav oli. Vort sav sir jiv oli. Akv sir jiv saka janъj. Ti jiv tovane joli palt, kos paul untukve rovi.

Mot sir jiv os tovane at oңsi. Tup taлаhet loptъt oңsi.

Hot nematyr at teli.

Rejy়и mat os tamle ma oli. Talъh-tuvъh rakv at patъhli. Tamle mat ja atim, tur atim. Ma sar surumъh oli, isamъh oli. Tamle mat nematyr sir jiv at teli. Akvaъh sej os ahtas tup oli.

Vot ke voti, voten tosam, jisam sej tujt holт almave.

Tamle mat elumholasъt at oleht. Ti ma sejij maъh lavave.

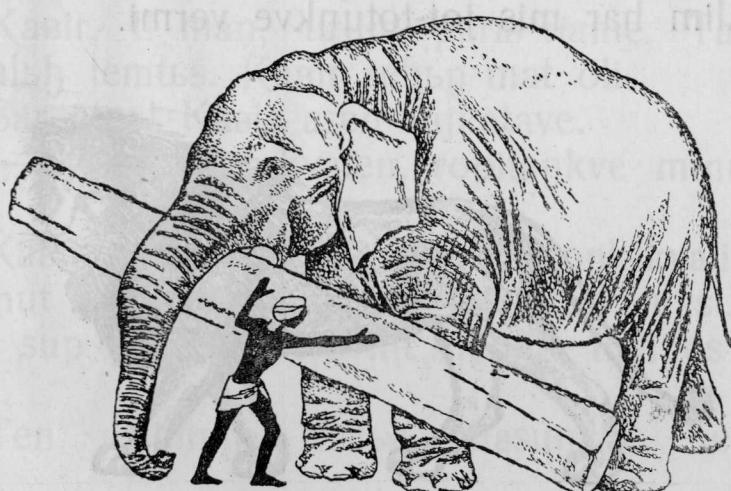
Slon.

Rejij mat sav sir ujt oleht. Ti ujtnы sar janъh uj slonъh lavave. Slon kit metra ѡulitъh oli. Laъhane saka osъj, puյke janъh. Slon laъhely poska huripah oli.

Tau saka janъh aпsar puյk onsi.

Ti aпsar puյk ma har aпt huripah oli.

Slon saka hosa ыol onsi. Nole metr arikem palit. ыol sejhe tuла huripah oli. Slon ыoletыl puseн varuяkve vermi.

Jiv hassumtaňkve vermi, manyl pil vъjke
os vermi.

Slon vort oli. Tau jiv lopta tej.

Rehiň mat olne mir slonyst puvjane. Puvim
slonyst kolt oñsijane.

Manyl sir ropota oli, slon pusen varuňkve
vermi: Nor totuňkve vermi, ñavram apa ñovitaň-
kve os vermi.

Lev uj.

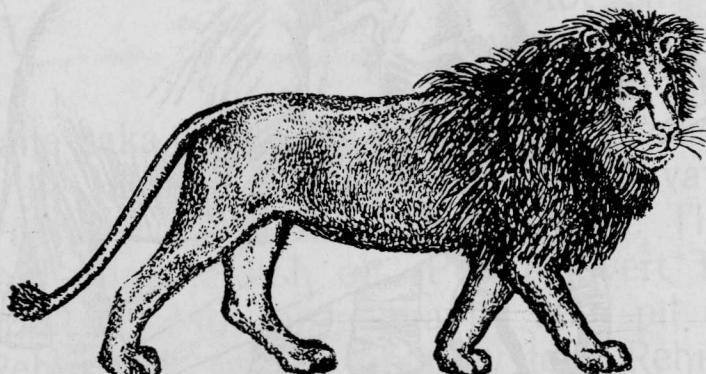
Rehiň mat os lev uj oli. Lev uj saka jor.
Vort olnutnyj jorýh oli. Novyj kopъ pal tau
nematař at tej.

Elumholasъt lev ujnyj pilejт.

Hotal sis lev uj huji. Iti palah jemti, tau uj
alislajkve mini. Turman porat taven jomas naýki.

Lev ujnyj aña uruňkve tarvit. Tau pelryš
sulintaňkve vermi. Posas num palt porhuňkve
vermi. Puñkane pelryh olejт, katahe jorýh olejh,
konsuryj olejh. Lev uj katy har mis aluňkve
vermi.

Alim har mis jot-totuňkve vermi.

Tigr uj.

Tigr uj os saka pilismaj.

Tau janъj kača kapaj huripaž oli. Sove pori mus hansaј. Nir hält man janъj pum hält unlane porat tau sar at naјki.

Rehij mat ja vatat, tur vatat, pum saka luliјьj oli. Tamle pum halen tigr uj huji, urhati.

Sali vit ajuјkve vatan johti. Tigr uj akv sus sali palt patamtahti, katыl alite.

Tigr elumholas нирлы mini.

Kabir.

Kabir, ti maŋ, urum pъris name. Tau tup at talъj jemtъs. Kabir rehij mat oli.

Sar alpъl Kabir asen sajkatave.

—Kabir, nojh-kvalen, ropitaјkve minuјkve eri.

Kabir surum hujne mateny nojh-kvali. Tau masnut sar at oңsi, janъj kent tup masi. Ase maŋ sup patijah tor lomt nehite, tuvl os kent masi.

Ten astimъj; vasъj masuјkve nematyr atim.

Кавир туп кент оңси, асе кент көпъ пал ос тор ломт оңси.

Кавир асетыл ropitan man репръс хәјтеһ.

Кавир hotal palit saj nirны, saj lopta танъхтаңкве pati.

Ase маң saj nir untne таһыс ма һылујкве pati.

Ase saj nir kosaj таһыс unti.

Кавир saj lopta kosaj таһыс танъхти.

Kosajen Кавир асентыл akv hotal sis ropitanen таһыс 12 oln туп тьһ. Ase ti olnы nila kat huñhari таһыл jaңк сыртеп jovti. Akv kat huñhari таһыл Кавир teһ, kit kat huñhari таһыл tau takvi teһ, os akv kat huñhari таһыл Viñaman, Кавир esen, тьһ.

Кавир vaňa hal kosaje vasinti. Tau janъh осыј humтыһ oli. Tau jaңk sup, jaңk маң sup masim loñh hosit ela-juv-jali. Осыј jiv katet оңси.

Tau nemатыг at vari. Ropitan humjane нир туp roñhi, jomasakve vos ropitasыт.

Iti palah jemti, Кавир асетыл juv-mineһ.

Ase—uram, kars, sali posne jiv huripaһ oli. Кавир—маң, оса, janъh kentetыl, lahs huripaһ oli. Ten kithotpaһ toh ussъh, juvle junsim mineһ.

Ase Кавир нирлы lavi:

—Нај, Кавир os mos urhaten. Man, man mauvn ti sirly akvaһ at olev. Ma tarmыl tamle ma oli, kapitalist-kosaj tot sar atim. Та ма, Совет таһы lavave.

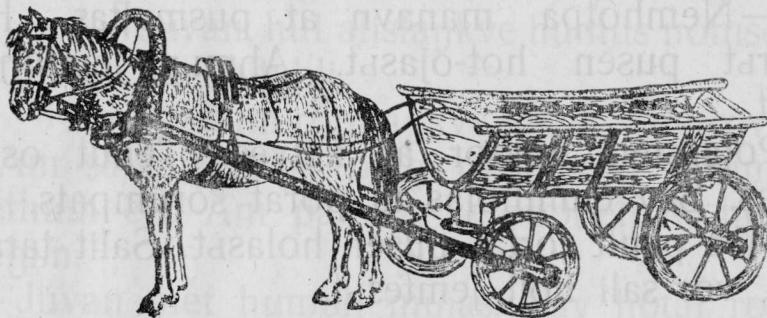
Man mauvt mołah akv ti sirly jemti.

Naq hot teltave.

Ali sam mat vor tup mos oli akvaňh hara ma. Ta mat naq teltave.

Naq teltne mir krestjanyh lavave.

Krestjant sali at oñseht. Tan luvyl jaleht.

Teli porat luv sunen kerave. Tuji porat telegan kerave.

Krestjant os kol ujanel oñsijanel.

Sakvit maňys, novyl maňys mis oñseht. Mis sakvit sav myh. Mis sakvitnyl voj varave.

Novyl maňys, voj maňys os pors oñseht.

Tuji porat luvyl, misyt nar pum teht. Ta porat krestjant pum jakteht, pum tosleht. Telijih jemti, kol ujt toslim pum teht.

Pors pusen teh: pum, novyl, hul, naq teh.

Teli porat mis, pors, luv kolt oñsave. Tamle kol nornyl, haslil untave, kol kivertrehyuňh vos ols.

Łuł tal.

Semen ojka toh lavs.

—Hosa hosat ti ols. Am mañ olsum. Akvma-
tert Łuł tal johts.

Elumholasът ађтың jemtesът. Tuvl sorumpa-
tuňkve patsът.

—Nemhotpa manavn at pusmaňtas. Hon
pojarът pusen hot-ojasът. Aђтың jemtuňkve
piſsът.

Pojarъten doktor at ketves. Tenut os at
ketves. Sav elumholas ta porat sorumpats.

Mot pault jortal pusen holasът. Salit taram-
lasът, vor sali hołt jemtesът.

Vilt susne ker.

Mañsi palt vata hum johts. Vata hum vina
totъs. Tau Vasil ajtuňkve pats. Nematyr hosa
atim Vasił kutsuves.

Tuvl vata hum taven mañ viłt susne ker
sunsełtaste.

—Anum tinaleln,—Vasił lavs,—am najen lou
lejħyn тьħlum.

—Ruma maħħbs tintal tinalilum, os akv oh-
sar ɻoteln,—vata hum lavs.

Vasił vata humen ohsar miste, lou lejħyn
miste.

Vasił at vaste, vata humen tau laplaves.

Añ man mauvt vata hum atim.

Añ man mahmanuv sovanel kooperativ
тьħlanel.

Kooperativ manaven erne pormas тьħi.

Tolъh tal.

Hul alislan pora johtъs. Juvan ja vatat unlas, unlime nomsas: „Am jomas tolъh at oñsehум. Tolъum sar haslum, manъhтim oli. Hul at ke aleхum, teli porat manъr varuњkve pateхum?“

Tau palte soley hum Petrov juv:

—Ja, Juvan, hul alislajkve humus nomisehъn? Juvan at suitъhli.

—Am paltum ropitaňkve jajen,—Petrov lavi.

—Am saka janъh tolъh oñsehум, anum sav methum eri. Am paltum ke ropitehъn, huљhъh olehъn.

Juvan met humъh minas. Sav hotal ropitas. Et tup mosa hujihlas. Hul jomasъh alislas. Juvan nomsas, Petrov taven sav hul тъh, teli sis tejkve toulhati.

Alislap juji palt, Juvan hul вълкве johtъs.

—Ti savit vujeln,—Petrov lavs.

Juvan sunsi, hul kit jojhup sis tejkve tup toulhati.

—Ti savit mosa,—Juvan lavs,—am savnuv selsum. Anum savnuv eri.

Petrov movintahtas:

—Tolъh, am tolъum ols, hul os am hulanum oli. Am najen ij sav mislum.

—Naј laplan hum,—Juvan lavs. Am soveten minehум.

Juvan soveten minas Petrov laplan varmal maђs potertas. Sovet lavs, Petrov Juvanen hul jomasakve vos mis.

Nusa hum lapuňkve, sovet at tarati.

Kulak humit, ɳajt humit manaven at eri.

Paul mir akvan athatasyst. Juvan lavs:

—Akv puŋkupryb̄ oluŋkve tarvit. Artal siryl ropitajkve eri. Salijanuv akvjot oñsuŋkve patev. Akvjot alislaŋkve patev.

Najt hum lavs:

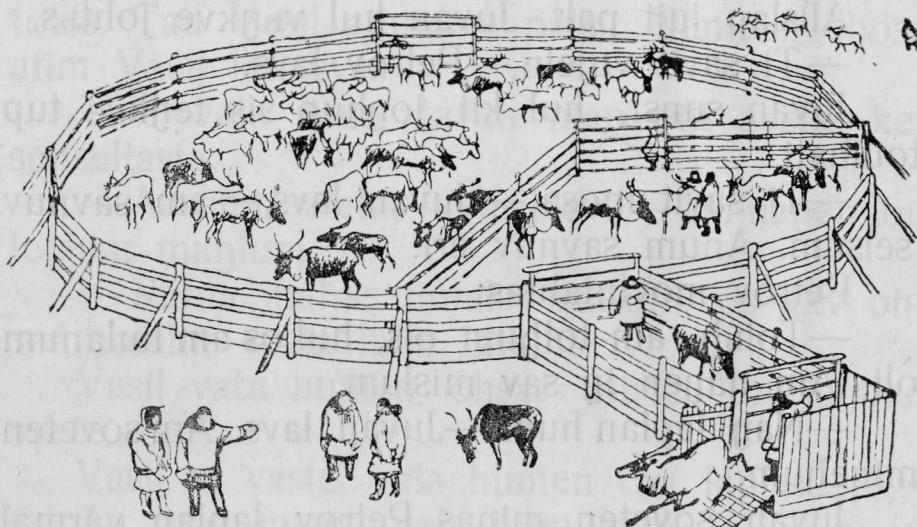
—Artalen ke hashatijin, sovanen tintal vivet. Kulak hum Jakov lavs:

—Am sav sali oñsehüm. Mot humit sali tup mosa oñseht. Nusa humit salijanumtyl mettal vorajajkve pateht. Ati, am at kasasehüm.

Komsomol 8emen lavs:

—Naŋ, ɳajt hum ʃułsъn potertejyn. Sovet artalen ɳoti. Nen nenki at ropitijin. Man artaluv palt kulak at eri, ɳajt hum at eri.

Vanujta.

Vanuja takket ols. Takket oluŋkve tarvit. Salijane uruŋkve ke mini, vorajajkve at verm i. Vorn alislaŋkve ke mini, sali nemhotpan at urave.

Salijane aħmyi jemtesxt. Vanujta ɳajt hum vovs. ɻajt hum pusmałtanjkve at vermi. Nas lapli. Vanujta salijane iż-żejha olsxt, holasxt.

Vanujta artalen hashatas. Artal palt sali aña jańyħ. Salit at taramleħt. Nevisalit horxtu jańas oñsavet. Ropitan hotpa sav oli. Sali aña uruňkve kopnit. Sali puvne taħbi jańyħ karta varves. Tamle karta koralih lavave. Salit nas at ɻaulavet, korallen ɻaulavet, tot postavet, lovintavet vajnanel jaktavet. Vańn doktoren jaktave.

Vanujtan artalt ropitaňkve jomas.

Artalt hvムus oleħt.

Sava ojka toh lavs:

—Amkem alislaňkve pateħum. Artal palt at mineħum. Artalt mañ humit sav oli. Tan uj alislaňkve at vermeħt.

Sava ker ɳaħane untesane. Ker ɳal sav ols, Sava takket oli. Sava ker ɳal sunsuňkve minas. Jalnete sis, akv ker ɳal palt joħtib, sunsi: patim oħsar tulmahlen tajves. Mot ker ɳal palt joħtib, jiġi uj sove poli-maňħtaves.

Artalt matum humiten mañ humit uj alislaňkve haġ-sulavesxt. Alislan humit erne porat ker ɳalt sunsħħlasxt.

Tulmaħxten, jiġi uj sovtx at sakavesxt.

Hotjut jomas

Athatne man artal mir joħtesxt. Tanki varma-ħnejn poter taňkve patsxt. Kirill lavs:

—Man sali jomasakve urev, salit pusħi oleħt. Mot humit akv toh jomasakve vos ropiteħt.

Petr lavs:

—Man sav hul alev, mot humit jomasakve
vos ropiteht.

—Man vor uj sav alev,—alislan humit lavsъt.—
Mot humit jomasakve vos ropiteht.

Ju-joult artal mir toh lavsъt:

—Teli porat os akvan athatev, tuvl sunsev,
kasъj hum ropotate humus vars. Hogha jomas
ropitas, hogha лuлsъj ropitas ta porat man va-
nkve patiluv.

Pusen ropiteht.

Man artaluvt mir sav oli. Kasъj hum takvi
varmale vahte, kasъj hum takvi ropotate varite.

Mikol, Juwan sali ureъj.

Jakov, Pajal, Kosta, Vasil hul alisleht.

Semen ыal sunsuяkve jalasi.

Jomas ropitan hum.

Tujah artal mir, brigada sıryl urthatuňkve patsy. Akv brigada taýy hul alislaňkve minas. Mot brigada taýy sali aña ńoren posaste.

Kirill lavs:

—Am salijanuv jomasakve ırıňkve pateňum. Salijanuv rısyň, vojioňy vos oleňt.

Maltipňy jemtys. Nevi salit untuňkve patsy. Kirill nevi salit janas ossane, paňyt nas ul vos ńaulavet.

Tuji porat Kirill salijanetyl nor sahlen johtys. Nor sahlet akvaňy voty: ʃomuj, manuj tot atim. Salit rotaň oleňt.

Taksijiň jemtys. Kirill salijanetyl vor piры minuňkve pats. Mos mini, tuvl akv mat oli: salit vos uslahteňt, jomasakve vos teňt.

Vaňa hotal poraň jemtys. Sali aña palt sali purne ujt johtalaňkve patsy. Kirill kit hotal, kit et sis at hujas, sali aña muvlahe jalas. Sali purne ujin akv sali at alves.

Teli artal mir akvan athatasy. Hoňha ropotate jomas vars, hoňha ılsyň vars sunsuňkve patsy.

Kirill humus ropitas os sussy. Kirill aňatet akv sali at holas, hopty vojioňy oleňt, paňyt jaňyň oleňt.

Artal puňk hum lavs:

—Naň, Kirill, latyň taky ossyn. Humus lavsýn, ta sıryl varsýn. Salijanuv jomasý ursaňy. Man oltuluw jomasý ossyn. Mot artal humit Kirill hoňt vos ropiteňt.

Juvan.

manaven tenut toten. Man manki, sav tenut jot-totujkve at vermev.

Tenut totne pora ti johtъs.

Artał pujk hum Juvan kitъhi:

—Tenut manгъh at toteђъn?

Juvan lavs:

—Sunum sopitilum, tajah mineђum.

Hirъm hotal sis Juvan sune variste. Nilit hotal us ta vorn minas. Alislan humit tau laлte patsъt.

Alislan humit vorn minujkve patsъt. Tananelne tenut totujkve eri. Jujil jime porat tan Juvan пиръ lavsъt:

—Naj tajah

manki, sav tenut

—Tenut manrъh at totъslyп? Alislаjkve ta kos jomas, ols, tetal oluјkve at vermesuv!

Juvan puјke homi tarataste, nematъr at lavs. Janъh alislan hum lavs:

—Juvan lu] ropitan hum. Tau arta] varma] saki. Hojha arta] varma] saki, ta hum ԛajt humen, kulaken ԛoti. Manaven tamle ropitan hum at eri.

Vasil manъr ma}ьs lu}nsi.

Vasil tujahан samen pats. Sane Vasil at luttas. Vasil pa}кky}h jemtъs. Apat hijume Vasil lu}nsi. Sane taven ԛar ԛovы lomt miste:

—Tajen, ul lu}nsen.

Sane tol}u}jkve minas. Vasil takket jun hu}ltъs. Ekvan рьhetы oluјkve tarvit ols.

A}n man mahmanuv artalen saltesъt

Tolhenanel sis, arta] mir ma}n ԛavram ma}ьs, ja vatat, ԛavram osne kol sopitale}t. Ma}n ԛavramъt osne kolt tittavet, luttavet. Sa}anel nemhottal nomstal ropita}jkve verme}t.

Vasil os ԛavram osne kolt oli. A}n takket jun at hu}ltave. A}n Vasil at lu}nsi.

Stepanita sovet pu}khumъh oli.

Jorn palt tamle varma] ols:

Stepanita ԛusah ols. Ase tave so}y humen tinalaste. Humite Stepanita sav sus rateste. Stepanita oluјkve tarvitъh ols.

Revolucija juji palt, Stepanita humitenы hot-minas. Uset hanistahtu}jkve pats.

Akv tal juji palt, Stepanita juv-jo}hъs.

Mot ne hanistaŋkve pats. Skola varuŋkve ɳoťs. Stepanita soveten perjaves. Aŋ tau sovet puŋkhumȳh oli. Perjim mir jot pusen varmal vari.

Iłpi paul.

Nematȳr hosa atim ti paul tijt untave.

Sar janъh kol — ti skola. Tijt ɳavramyt hanistavet. Skola ontsy puvlen kol oli.

Mot janъh kolt sovet oli.

Hurmit janъh kol — ti pusmałtan kol. Pusmałtan kolt doktor ahmȳ elumholasyt pusmałtjane.

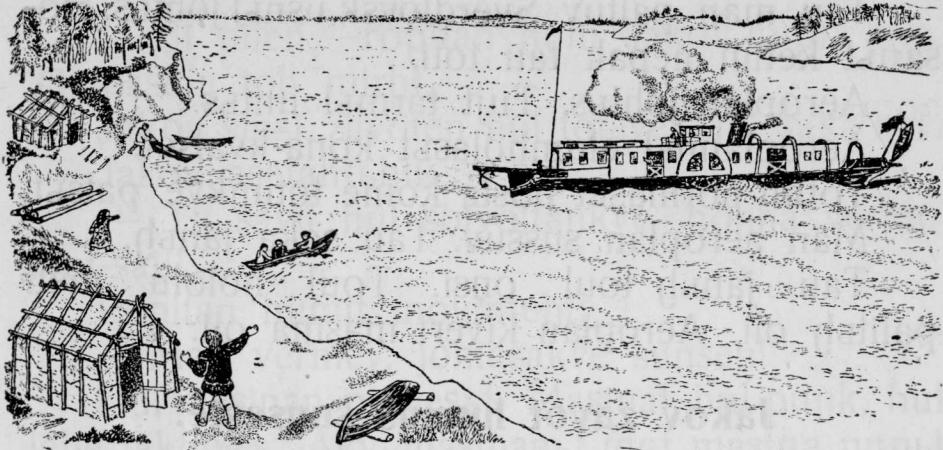
Nilit kolt, kooperativ lavka oli.

Mos konnuv os akv kol oli. Ti kolt ahmȳ salit, misyt, ampty oleht. Ti kolt tan pusmałtavet.

Ti kolt ak-toh doktor oli. Ti doktor ahmȳ kol ujt: salit, ampty, misyt pusmaltijane.

Pault os sav kol oli. Ti koltet mir oli. Iłpijih olmȳhtim paul kult-bazaňh lavave. Kult-baza Soveten untaves.

Najij hap johtъs.

Hotal rehij ols. Košta ja vatat unlas, alhal sunsъs. Iltyj ja ɳolt najij hap nejas.

— Humъj, humъj, tъj-jajen, najij hap tih-juv! Kosta rojhsъs.

Najij hap johtъs. Tau jańyj usny johtъs.

Jańyj uset zavot oli. Ta zavotet ropitan miren ti najij hap varves.

Zavotet ropitan humit os sir-sir pormasъt: pisal, sela, usma, sakar varehjt.

Tan lui man ti pormasъt ketehjt,

Aeroplan.

Man hanistahtukve pojtsuv. Skolanы konakvalsuv. 8eňka lavs:

— Tuv-sunsen, matъr sir uj tъj-juv!

Man pusen noňhał aňkvatasluv. Sol, matъr tot ols. Jańyj touluj uj hurip matъr jis.

— Ti touluj hap tъj-juv.—Sava lavs.

— Sol! Sava sol lavi,—hanistan hum lavs,—ti touluj hap—aeroplan.

Tau man paltuv Sverdlovsk uspъl johtъs. Но-
саныл ketim nepak tau toti.

Aeroplan johtъs. Tujt tarmыl unтъs.

Aeroplannы elumholasъt kona-kvalsъt.

Totim pormasъt posta kolne totuňkve ratsъt.

Man aeroplan sussuv. Tau saka janъh.

Tau janъh toul oñsi. Toul ñololu metr
palitъh oli. Aeroplan kivert masina oli.

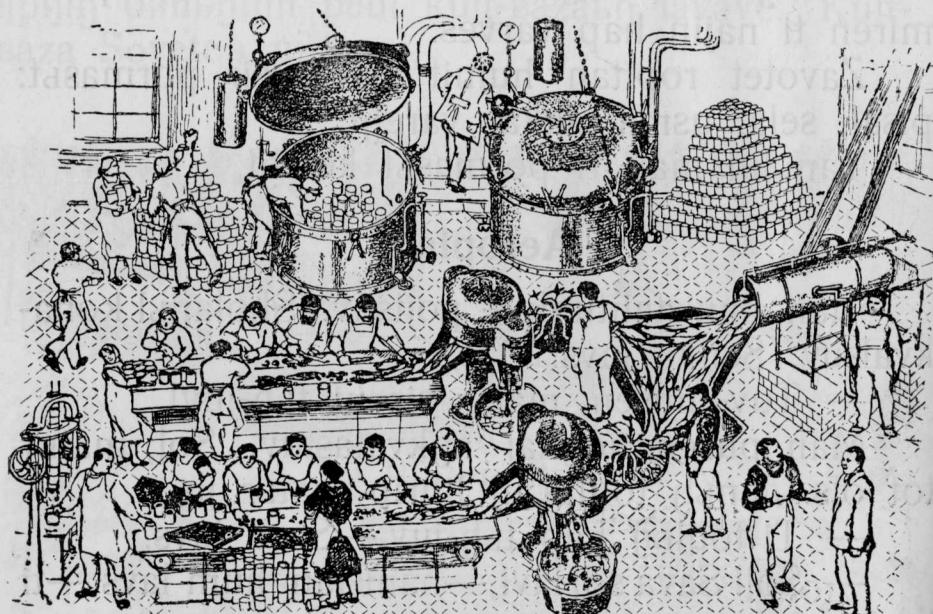
Jakov zavot humus sunseste.

Jakov zavoten johtъs.

— Tamle janъh kol kapaj,—tau lavs.

— Tijt manъr varave? Jakov kitъhlas.

— Тъh-jajen, sunsen,—ropitan hum tau пиръ
lavs. Jakov zavoten juv-saltъs, hot-rohtъs. Takem
ta mirhi. Matъr mirhi, tau at vahte.

— Ul pilen,—ropitan hum Jakov нұры lavs.
Ti masina toh міріжі,
 Jakov sinsi, zavoten hul totave. Hul saka sav.
 Jakov асатаhtыжі:
— Ta savit hul solvoltajkve, hojha vermi?
Hot-saji!

Ropitan humit movinteht:

— Man vermev, jomasakve sunsen!

Hul masinan pinvesyt. Masinal hul puýk, hul
lejhe jaktuves. Akv masinanы mot masina нұры
ker лоғh mini. Лоғh patta takvi mini. Ti ker
лоғh akv masinanы mot masina нұры hul tak-
vi totite.

Ropitan humit siltim hul суръh jaktesyt, ker
paýkaten pinasyt, solvoltasyt. Tuvl hul jańh kurt
pajtesyt.

Jakov astim hul artalas:

— Sol jomas hul, atың!

Zavot.

Man mauvn ropitan humit johtesyt. Tan za-
vot untesyt. Zavotet sali touл tintlave,sovja va-
rave.

Pes porat man sovja katы tintlasuv.

Katy tintlujкve tarvit.

Zavotet masina oli. Touл masinal tintlave.

Ti masina saka pelpes ropiti. Akv torшh sav
touл tintlujкve vermi.

Aң, man sali touланув zavotet tintlev.

Zavotet sav touл tintlev.

Aң ropitajkve kopnітхј јемтсь.

Akvjot ropitaŋkve eri.

Man artaļuvt janbħi hotal varave. Man pa-ltuv uspny zavot ropitan humit johtesxt.

Tan janbħi hap visanel. Hotal sis tan hapet matħ�i sopitasxt. Tan hapen masinal untesanel.

Ju-joult lavgħxt:

— Ti astis. Añ sunsen, jaluijkve humus pati. Tup at eri.

Haben at hum talsxt. Akv ropitan hum masina taratoste. Hap lakvamlas. Kos ou jałt, kos ou sisi akv holt pelpix mini.

— Tamle harxt manaven saka eri,—Hњntupin lavgħ.

— Akv tel ke ropitaŋkve patev, nan tamle hap oñsuŋkve os patijin,—ropitan hum Hњntupin piċċi lavgħ.

Zavotxt untijanuv.

Man mauvt sav-sir zavot oli. Ti zavotet ropitan mir ropiti. Akv-sir zavot, alislān mir maħjx, pisal varave, ƿovly pajtne maħjx pot varave, kasaj varave. Mot sir zavotet masnut juntnej maħjx tor varave, setap, usma varave. Sar janbħi zavotet, masina, naiji hap, toulji hap varavet. Ropitan mir zavotet masinal ropitejt.

Kasbę́j ropota masinal pelpixnuv, kopnitnuv varuŋkve rovi.

Pes porat, lui ma vort, hara mat zavot atim ols. Añ, man mauvt zavotxt untesanuv, ilpi zavotxt os untijanuv. Ti zavotxt part varave, paŋka hul—konserv varave, sali toul tintlave.

Pes porat lui mat olne mir zavotet at ropitasxt. Añ, tan zavotet ropitaŋkve patejt.

Hosanың ketim nepak.

Semen Leningraten hanistahtuňkve johtъs.

Leningratet tau jańyň hanistahtын kolt ols.
Ti hanistahtын kol lui mańum ńavram mańys
varim ols. Semen Leningratny nepak juv-ketyste.

Tau ti sıryl hanseste:

— Jomas jurthumjanum. Am Leningratet olehum. Janъj kolt olehum. Ti kol at naklulit oңsi. Kasъj naket elumholasъt oleht. Isnasny kon-sunsuňkve at vermeňum. Pileňum. Tamle luliň kol. Jolaň ke sunseňum, us huli hosit elumholasъt matapris janitъj najkeht. Ela-juv-hajteht. Huli hosit tamle koňy telegit jaleht. Ti koňy telgit tramvajъj os avtomobilij lavave.

Ti mat sali at oңsave. Huň hotal minuňkve eri tramvajil jaleht. Os avtomobilil, laňlýl jaleht.

Juvan radiol humus potertas.

Hanistan hum manaven lavs:

— Holit skolan puden johten. Leningratny manaven potertaňkve pateht.

Man puden asalahtasuv: Ta hosany potertaňkve hogha vermi?

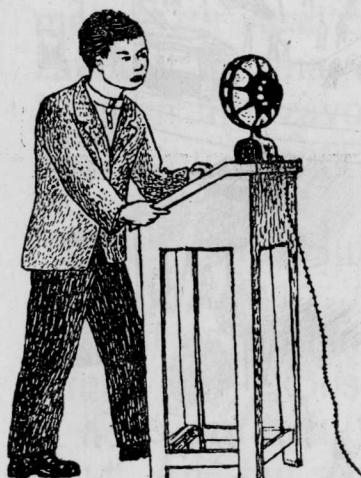
Skolan puden johtesuv.

JUVAN LAVI.

Leningratet lui mat olne maňum maňs, janъj hanistahtыn kol oli. Ti hanistahtыn kol Lui maňum Institutъj, man INS'ъj lavave.

INS'et maňsi ղavramыт hanistahteht. Ti hotal tan pu-sen athatasъt. Ti hotal Juvan radiol potertaňkve pati.

Juvan radjio totap palt johts, potertaňkve pats.

JUVAN MANŘ LAVS.

— Jurthumjanum! Ti am, Juvan Sojnah lavehjum. Am Leningratet hanistahtehum. An, am Leningratný potertehum.

Tijt, Leningratet mañsi Ɋavramt hanistahteht. Tan huñ hañsuleht, juv-johteht.

Tan mañsi Ɋavramt hanistañkve pateht.

Sovetet ropitañkve pateht.

Tuvt Juvan os lavs:

— Jurthumjanum! Am ekvam Sojurja pault oli. Tan nipy os jomas latyj laven.

SKOLAT MANŘ OLS.

Skolat Juvan ekvate unlas, tau lathe huntlaste.

Juvan ekva movintahtas:

— Anum lavuñkve at eri, amkem huntlehum.

Vladimir Ilijc Lenin.

(matum ropitan hum įahal.)

ROPITAN MIR NOJN-PATSYT.

Nan, ɳavramt̄ ilpi vlast tarmy samen patsen.
Am maniħ olmum porat, vata humit, kapitalist̄t̄

vlast ossyt̄. Ta porat ropitan mir įuſsyj ols. Ropotauv saka tarvit ols. Ta kos sav ropitasuv, tenut tup mos ossuv. Ta zavotet, hot am ropitasum, kapitalist Danilov kosajih ols. Tau takvi kos at ropitas, solyjyj ols. Man Danilov maħys ropitasuv. Tau manaven

sav ropitaŋkve lavgas, manaven mosa met maħjas. Tau zavot oñsis, masina, oln oñsis, man nemat̄t̄ at ossuv. Taji maħys man Danilov palt ropitaŋkve jalsuv. Kasjyj zavot palt toh ols. Pusen zavot, pusen fabrika kapitalist̄tna osves. Pusen ropitan mir kapitalist maħys ropitas.

Krestjan mir os akv ti siryl kulak maħys, pomesik maħys ropitas. Nusa mir ma tup mos ossyt̄. Ma pomesiktytna kulaktytna osves.

Lui ma mir os įuſsyj ols. Tan vata humiten, kulak humiten savatavesyt̄, pojarxten pasralavesyt̄.

Pomesikyt̄, kapitalist̄t̄ akv siryl olsyt̄. Tan paltanel hon sar janxj, sar solyjyj ols. Hon sar janxj pojarxj ols. Tau ti siryl vars, solyj mir jomasxj vos ols.

Tau ropitan mir maħys at nomsas.

LENIN HOJNAH OLS.

Lenin puden ropitan mir maħħbs jurt humtib, rumah ols. Tau ti siryl varuġkve nomsas, ropitan mir jomasakve oluġkve vos pats. Lenin ropitan mir, ɳusa-krestjan mir maħħbs nomsas.

Lenin akv-siryl nomsan humit atuġkve pats. Tolv tan savniu ħej jemtesxt. Ropitan mir partija, Kommunist partija jorjeb jemtib. Partija taji vaste, kapitalistib jaqt hontla tal tau nematib at sopiti. Ma janitb ropitan mir ti torħamtaġkve os patsxt.

Ropitan mir Lenin saka eruptasxt. Pomesikb, kapitalistib tave at kasasasxt. Tau hon policijan kasne kolen sav sus untaves, ssilkan ketves.

Policija Lenin sorumpatneta mus kasne kolne untuġkve kos taqħib, Lenin policijanu tujthatas, ropitan mir hon nipy voritotuġkve hanistasane.

PES PORAT HUMUS OLS.

1917 tal porat, ropitan mir, krestjan mir akvjot hon, kapitalistib, pomesikb hot-ɳaulasanel.

Ropitan mir, krestjan mir ma, zavotib tananyl hot-visanel, tanki siranelt sopitaġkve patsxt. Tan tanki varmałanel sovetet sopitaġkve patsxt.

Ti varmał tananelne il-pijib ols. Lenin os komunist partija tananelne sunseltas, puden varuġkve humus eri. Il-pi olne varmał sopitaġkve humus eri.

Leninen saka sav ropitaġkve ers. Tau saka sav ropota oñxib. Ropotatetib aħmyi jemtib. 1924 tal, tal kotli joqhp (janvar) 21 hotal porat, tau sorumpatib.

Lenin manav humus hānistas, man nemhuŋ at jorulev. Aŋ man Lenin lavne sırlı varuňkve voratev. Tau lui ma mir hansuňkve, lovintaňkve hanistaňkve lavgas. Skola, pusmaňtan kol untuňkve lavgas. Iłpi olne varmal sopitaňkve, lui ma miren ńotuňkve lavgas.

Iosif Vissarionovic Stalin.

Hoňha jurthum Stalin at vahtे? Pusen vahtе. Ma janitъ mir Stalin va-hanel.

Stalin—gruzin ropitan hum rъhe. Tau maňtaňy, ropitan mir varmal maňbs voritotuňkve pats. Tau huripat kapitalist lałt voritotuňkve rovne humtup mos oli. Stalin Lenin jot sav ropitas.

Hon olme porat, Stalin sav sus kasne kolt unlas. At sus ssilkan ketim ols. Tau ssilkanы at sus ojihlas, takvi varmale varuňkve patъhlaste. Ju-joul ssylkat tau nila tal palit ols.

Okťabr revolucija porat, tau pomesikъt, kapitalistъt hot-ńauluňkve, ropitan miren ńotьs. Kapitalistъt moňah kat-at-misъt. Tan pes siranel juvle joňhtuňkve voratasanel, sovet lałt hontlaňkve patsъt. Ti hontlim varmal sis, Stalin sar pilismag front mat ols. Tau lavne sırlı vъђyr armija noňh pats.

Akv ta pora sis tau Lenin jot, mot jurthum-jane jot ilpi olne varmał varuňkve voratas.

Aŋ man ilpi zavotъt ilpi usъt untijanuv. Ropitan mir olnejanel ilpi sıryl vareht. Tan jomasnuv ropitaňkve hanistahteht.

Paulъj mat kolhosъt varavet. Kolhos palt ma, masina, kol ujt akvjot oñsavet. Kolhos mir olne varmałanel ilpi sıryl varuňkve, jomasnuv ropitaňkve hanistahteht.

Lui ma mir olne varmałanel os ilpi sıryl vareht.

Kommunist partija ti puseň ropota sussыlti. Lenin sorumpatnete juji palt, Stalin partija palt sart humъj jemtъs.

Stalin—Lenin partija sart-humъj oli.

Oul maj.

Sovet kol puňk pattat vъђьт tor pal tahitim. Puseň paulnъl mir johtъs.

Moskva usyt zavot ropitan mir, v'yjyr armija humit, hanistahtyп ыavramыt kona-kvalsyt.

Man SSSR mauvt kasъj uset, kasъj pault ropitan mir akvan athatejt. Huli hosit v'yjyr torpal totime jomejt. V'yjyr torpalt toh hansave:

—Sovet Mauvt, man ilpi olne varmal sopitev!

Mot mat, hot burzujt kozajih olejt, ropitan mir os kona-kvalsyt. Burzujt tan jałtanel soltatъt ketsyt. Solatъt tananel jivъl ratejt. Ta kos ratejt, ropitan mir os elal minejt. Tan saчъj olejt. Tan v'yjyr torpalanelt hansim oli:—Burzujt hot-ыaulujkve eri! Sovet vlast vos oli!

Vъѣr Armija.

Man Vъѣr armijauv—zavot ropitan mir,
krestjan mir, pusen ropitan mir armijah oli.

Man zavotъt, skolat untijanuv.

Man akvjot ilpijih ropitev.

Man ilpi olne varmal varev.

Vъѣr armija man mauv, man ropotauv
jomasъh urite.

Mot matet kapitalistъt kosajih oleht. Tan
man jaſtuв hontlajkve akvaъh vorateht. Man
pes siryl vos olnuvuv, tan taji taјheht.

Vъѣr armija man jomas urmil. Man hont-
lajkve at kos taјhev, manki mauv akv usil
nemhotpan at тьђuv.

Tujaħ jemtъs.

Et vaħaħ jemtъs. Jaŋk natne etpos ti pats.
Sunyl minuňkve luħiħ jemtъs.

Hotal reħejja jemtъs. Tujt tolunjkve pats.
Saŋkli puŋk nejlapasxt. Mortim ujt mortim man-
ny johtuňkve patsxt.

Naħramxt ja vatan hajteħt. Mortim uj joh-
tene sunseħħt. Naħramxt roħheħt, mortim uj sus-
sylteħħt.

Tan saħħeħt: moħħi tuijiħ jemti, moħħi re-
ħejja jemti.

Nan palten mana porat tujaħ ouldahti?

Tujaħ mann sir ujt joħteħt?

Jaŋk nati.

Alpy jat matx mirħiħs.

Vasil kolnly kon-kvalas, ja vatan hajtъs.

Ja hosit jaŋk ƿovmatas. Akv jańiħ jaŋk lomt
vatan hojas. Mot jaŋk lomt tħallix-almhatuňkve
patsxt. Jaŋk teshatas. Akv torċiħ aqnaħ athatas.

Vit oñtuňkve pats. Vit vatan amaraňkve pats.

Vasil pahle hajtъs. 8upat ɬulime, Vasil ja
nipyrl aŋkvatals. Ja tur huripah jemtъs.

Vasil kaŋke tau palte johtъs.

Kaŋke lavs:

Jaŋk natuňke ti pats. Hapanuv sopitaňkve eri.

Vit kesil.

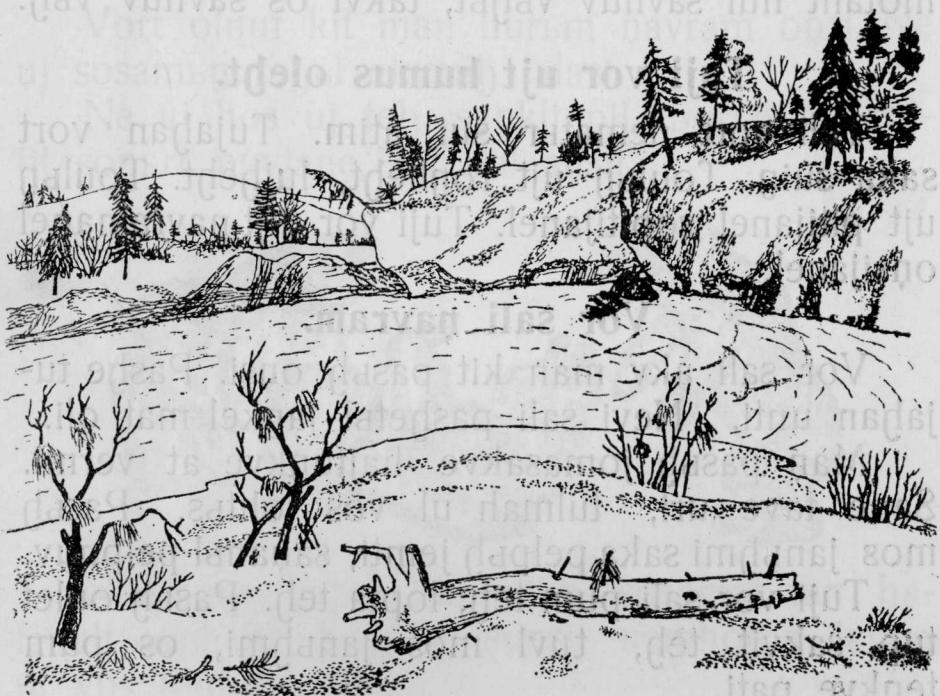
Jaŋk holas. Vit tosas, mortasъh jemtъs.

Ja vatat vit kesil naŋki.

Portaŋ jiv pujin huji. Vit vatanыl hosat huji.
Ti jiv jan hotыl totves?

Tosem pum lomt nir palt taňapim oli: toha-
ta nümyň oli! Ti pum lomt aman viten taňapa-
ves?

Niľtan palt, ma lomt molah viten ti pati.

Niļtaŋ viten hylves.

Tujaŋ nan paltan ja humus amaralas?

Amaralane juji palt manyr sir kesil hults?

Hul juv.

Ja vatat mir ropiteht. Parapryb ropiteht.

Semen artal puŋk humyboli. Tolyb sopiaŋkve jomasybhasi. Hoti humen manyr sir ropota tylkve eri, tau vahte:

— Juvan os jaŋyb sat tolyb part vareln. Mikol, Jakov poskat sopitijanen. Petr tyb-sunsen: Tolyb palt as sopitaŋkve eri. Sisi top pak varuŋkve eri. Pelpynuv ropiten. Juv hultev hul puſen hot-mini.

Pusen hum, pusen ne ja vatat akvjot kasybys ropiteht. Kasyb vahte: varmale jomas ke vari, motant hul savnuv vybyst, takvi os savnuv vyb.

Tuji vor ujt humus oleht.

Teli vort nematyr sui atim. Tujaŋan vort saka suiŋ. Toulyb ujt roŋheht, lujheht. Toulyb ujt pitijanel sopitijanel. Tuji vor ujt ɬavramanel oŋsijanel.

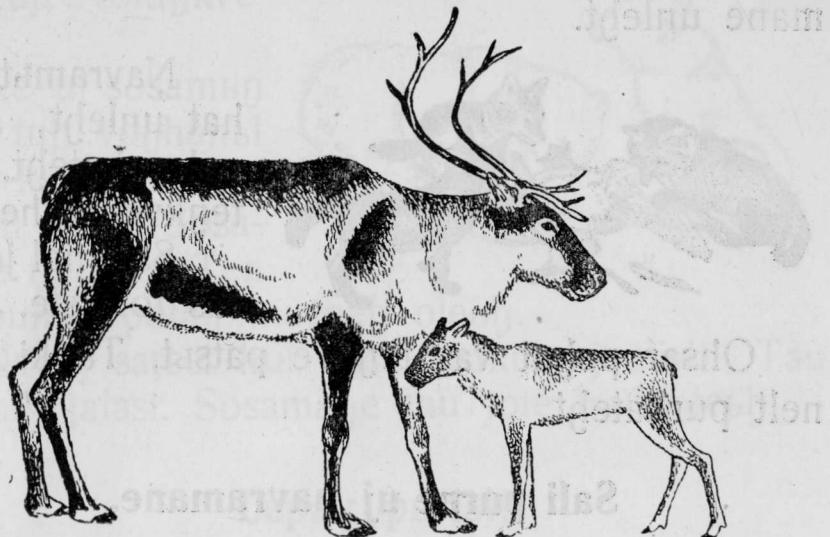
Vor sali ɬavram.

Vor sali akv man kit pasyb oŋsi. Pashe tujaŋan unti. Nevi sali pashetel jaŋkel mat oli.

Maŋ pasyb jomasakve hajtuŋkve at vermi. Sane tave uri, tulmah ul vos johts. Pasyb mos jaŋyymi saka pelpyb jemti, saŋanly pelpnuv.

Tuji vor sali pum teh, lopta teh. Pasyb oulet tup sakvit teh, tuvl mos jaŋyymi, os pum teŋkve pati.

Tuji pasъj pune vovta, kameпt, takusi pune osъjъj jemti. Tamle punety, teli porat pasъj asirman at teve.

Vortolnut ӈavramane.

Vort olnut kit man hurъm ӈavram oңsi. Ne uj sosamъj taхы akvaъh jalasi.

Ne uj hos uj teх, sajkli pil, porъj vati; pitit sorъrt puvjane, jat hul alisli.

Nemhotpa лapat huң atim, sosamъt tan halanelt joүhejt. 8аqanel sunsi, nemhotpa Japan ul vos johtъs.

Ohsar ɳavramane.

Ohsar ma kivert vojha oñsi. Vojhat ɳavramane unleht.

Navramat vojhat unleht, saqanel urhateht. Tan tejkve tanheht.

Saqanel johts vas totsyste.

Ohsar pъhъt vas tejkve ratsъt. Tanki halanelt purhateht.

Sali purne uj ɳavramane.

Sali purne uj ahtas husap kivert kol oñsi. Navramane tot oleht.

Sali purne uj sav ɳavram at oñsi. Nilahkem tup oñsi.

Sali purne uj alislajkve minas. Tau hosa minas.

Sali purne uj lapat at alisli. Tau olne mate nemhotpa ul vos vahje.

Sali purne uj prysit jun-oleht, urhateht. Saqanel huñ johti, tenut huñ toti.

Narav torev pýrisit.

Tujt tolukve
pats.

Ne uj sosamъю
таꙗы туйт воѹаны
kona-kvalas. Tau kit
sosam oñsi. Sosam
mahe iñ mañ. Ten
kit рипъю potali huripah oleb.

Ne uj sarsel hul alisli, sakъ uj alisli. Tau
akvaъю jalasi. Sosamahe tau jote hajtъheteb.

Lepak pýrisit.

Lepak sav ɻavram oñsi.

Lepak pýris sove rus lejhyн sov huripah
oli. Leherise saka riпъю. Lepak pýriset vojhat-
olnutyb lavave. Taji maheb toh lavave, tan
maniб olnanel sis akvaъю vojhat oleb.

Pýrisit vojhat unleb, sañanel johtene urha-
teb. Tananelne matapris aman molah totite.

Sovr pýrisit.

Tujah sovr pýrisit samen
patsyt. Sañanel tan maheb-
anel piti vars. Oulet pýrisit
pitiб oleb, jalukve joma-
sakve at vermeb.

Ta porat, tan sakvit kony pal nematyr at
teb. Mos janъhmeb, os pum tejkve pateb.

Tep kan.

Tuji Semen skolan johtys.

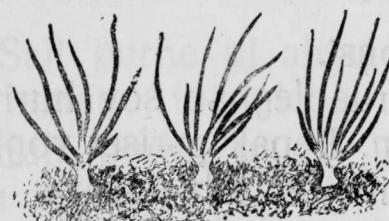
Skola ontsyl tep kan oli. Tep kant, uram tarmy tep pum teli.

Hanistan hum Semenen tep kan sunseltaste. Hanistan hum lavs:

— Тың-sunsen:

— Tijt kartofel teltne kan oli.

— Tijt sajm pum oli.

— Tijt sortni oli.

Semen lavs:

— Ti tep pum sar nas pum huripah oli. Nañ ti pum aman tejkve patejyn?

Hanistan hum lavs:

— Takusi johten, ta porat os sunsen, mana hurip pum teli.

Tep kant manъr tels.

Kartofel pum tar palt, kartofel potalit telsъt.
Kartofel sav ols. Касъј kartofel potali sahni janitъj ols.

Sortni tare os sortnijih
jemтъs.

Sajm pum tare lukъj
jemтъs.

Hanistan hum Semen пиры lavs:

— Аң ваһъп танър jemтъs? Man ti tejkve patev.

Semen lavs:

— Man paltuv hul, ңовыл sav oli. Manaven tep pum tejkve at eri.

Hanistan hum lavs:

— Tep pum кассъј elmuholas vos teһ. Ноjha tep pum teһ, ta hum pusъj oli. Naј os haңsulen tep kan varuňkve humus eri. Tuvl os tep kan varuňkve, asin hanisten.

KNIGAT OLNUT.

Tan skolan mineht!	3	Lev uj	38
Mikol skolat humus ols	4	Tigr uj. Kabir	39
Sistamъ olen	—	Nap hot teltave	41
Vъѣръ kol sam	—	Lul tal	42
Mikol ul harten!	5	Vilt susne ker	—
Semen klass-susne pъrisiѣ oli	—	Tolъb tal	43
Doktor	6	Kulak humit, пajt humit manaven at eri	44
Hanistahtugkve manrъb eri	—	Vanujta	—
Juvanen os hanistahtugkve eri	7	Artalt humus oleht	45
Am os okтавратъb olehум	8	Hotjut jomas	—
Semen juv-johтb	—	Pusen ropiteht	46
Kirill аѣты jemtъb	9	Jomas ropitan hum	47
Navramъb humus alislasъb	10	Juvan	48
Paky sam	11	Vasil' manrъ taѣb Juңsi	49
Ti nepaket manrъ poslim oli?	12	Stepanita sovet puжkимъb oli	—
Ti nepaket manrъ poslim oli?	13	Ilpi paul	50
Ti nepaket manrъ poslim oli?	14	Najig hap johtъb	51
Ti nepaket manrъ poslim oli?	15	Aeroplans	—
Vortolnunt	16	Jakov zavot humus sunseste	52
Lahs	17	Zavot	53
Vort manrъ sir toulъb ujt oleht?	18	Akvjot ropitajkve eri	54
Jat manrъ sir toulъb ujt oleht?	19	Zavotъ untijanuv	—
Teli porat hara mat humus oli	20	Hosanыl ketim nepak	55
Man teli paulen minev	—	Juvan radiol humus potertas	56
Salig hum	22	V. I. Lenin	58
Sali purne ujt johtърамъt	23	I. V. Stalin	60
Vahlap	24	Oul maj	61
Tulmah	25	Vъѣrъ Armija	63
Leghъn	26	Tuijaѣ jemtъs	64
Ohsar	27	Jank nati	—
Vortolnunt	28	Vit kesil	65
Jанъb uj	29	Hul juv	66
Sakyl uj humus alislaive	30	Tuji vor ujt humus oleht	—
Teli hul humus alisleht	31	Vor sali Ҫavram	—
Jaѣkъb saras	32	Vort olnut Ҫavramane	67
Halb uj	—	Ohsar Ҫavramane	68
Hul paulen uj	33	Sali purne uj Ҫavramane	—
Puжkъb uj	—	Narav torev pъrisit	69
Sakyl uj, Ҫarav torev	34	Lepak pъrisit	—
Jaѣkъb saras hosit najig harыl- humus jaleht	—	Sovr pъris	—
Reђb ma	36	Tep kan	70
Hot nematъb at teli. Slon	37	Tep kant manrъ tels	71

Ответственный редактор Г. Д. Вербов.

Технический редактор З. Н. Аксельрод.

Художники Т. Глебова, П. Кондратьев, А. Порэйт.

Книга сдана в набор 28/VI-33 г. Подписана к печати 2/VIII-33 г.

У-11. Учпелгиз 4178. Ленгорлит № 16572. Зак. № 1188.

Формат бумаги 62×94. Тираж 3.325 экз.

Изд. листов 4½. Бум. листов 2¼. (46.464 тип. зн. в 1 бум. листе).

ФЗУ им. КИМа. Типография „Коминтерн“, Ленинград, Красная ул., 1.

Чуб. № 59

ОПЕЧАТКИ

* Напечатано Следует читать

Стр.	24	5	строка	снизу	¶арамъты	¶аврамъты
"	40	10	"	"	uram	urum
"	40	4	"	"	mauvn	mauvt
"	45	12	"	сверху	hvmus	humus

KNIGAT OLNUT.

Tan skolan mineht!	3	Lev uj	38
Mikol skolat humus ols	4	Tigr uj. Kabir	39
Sistamyb olen	—	Nan hot teltave	41
Vъyb kol sam	—	Lul tal	42
Mikol ul harten!	5	Vilt susne ker	—
Semen klass-susne pъrisih oli	—	Toльb tal	43
Doktor	6	Kulak humit, пajt humit manaven at eri	44
Hanistahtuqve manlyb eri	—	Vanujta	—
Juvanen os hanistahtuqve eri	7	Artalt humus oleht	45
Am os okтавратыb olehum	8	Hotjut jomas	—
Semen juv-johtys	—	Pusen ropiteht	46
Kirill ahtmyb jemtys	9	Jomas ropitan hum	47
Navramyb humus alislasyb	10	Juvan	48
Pakv sam	11	Vasil manlyb maibys lupsi	49
Ti nepaket manlyr poslim oli?	12	Stepanita sovet oinkhiumyb oli	—
Ti nepaket manlyr poslim oli?	13	Ti nepaket	—

Teli uj humus alislaive	30	Hul juv	50
Teli hul humus alisleht	31	Tuji vor ujt humus oleht	66
Jaьkъb saras	32	Vor sali navram	—
Halb uj	—	Vort olnut navramane	67
Hul naulen uj	33	Ohsar navramane	68
Puьkъb uj	—	Sali purne uj navramane	—
Sakyl uj, parav torev	34	Narav torev pъrisit	69
Jaьkъb saras hosit najiь harы- humus jaleht	—	Lepak pъrisit	—
Reьbъb ma	36	Sovr pъris	—
Hot nematyr at teli. Slon	37	Tep kan	70
		Tep kant manlyr tels	71

Ответственный редактор Г. Д. Вербов,
Технический редактор З. Н. Аксельрод.

Художники Т. Глебова, П. Кондратьев, А. Порят.

Книга сдана в набор 28/VI-33 г. Подписана к печати 2/VIII-33 г.

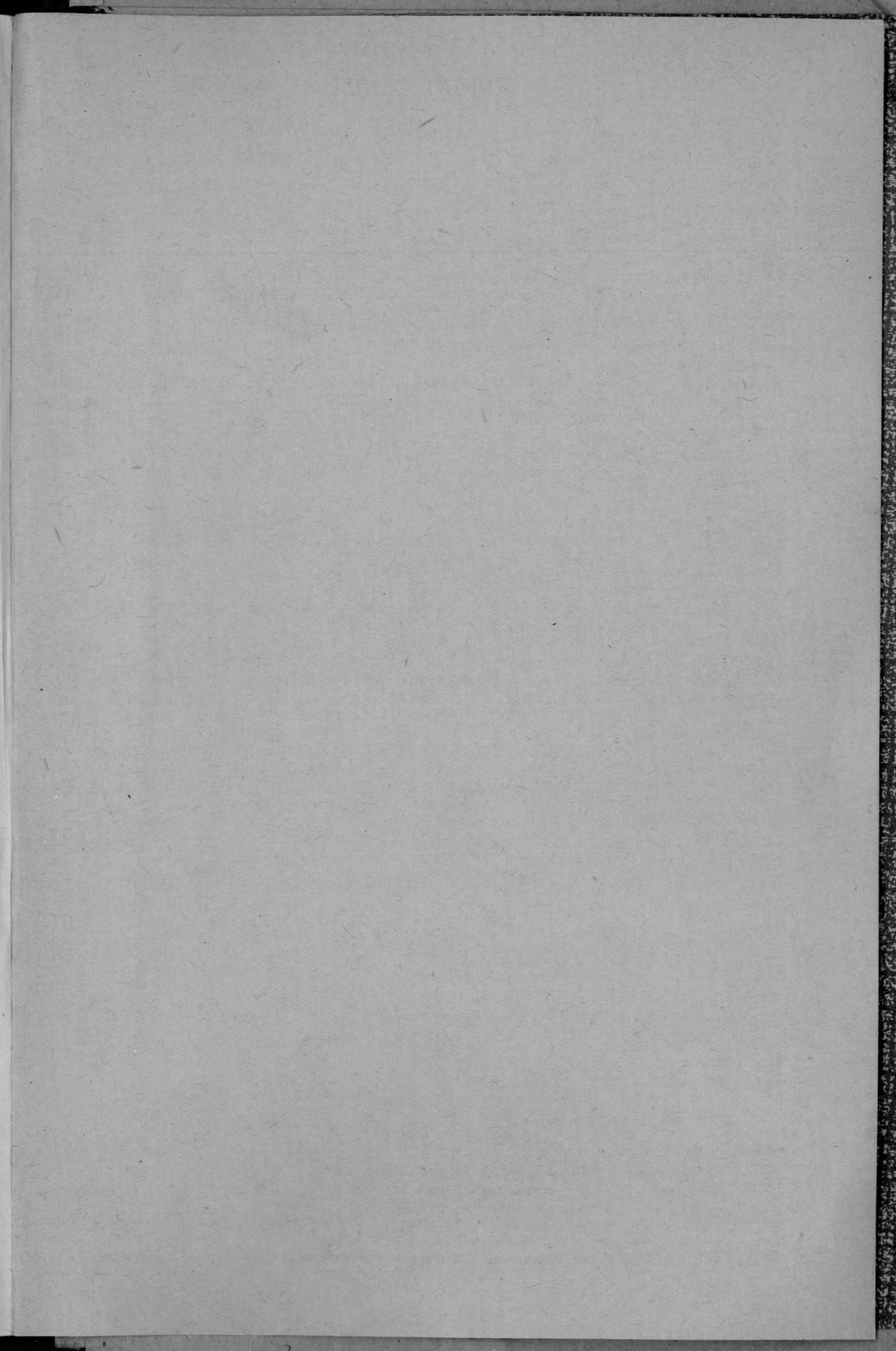
У-11. Учпелгиз 4178. Ленгорлит № 16572. Зак. № 1188.

Формат бумаги 62×94. Тираж 3,325 экз.

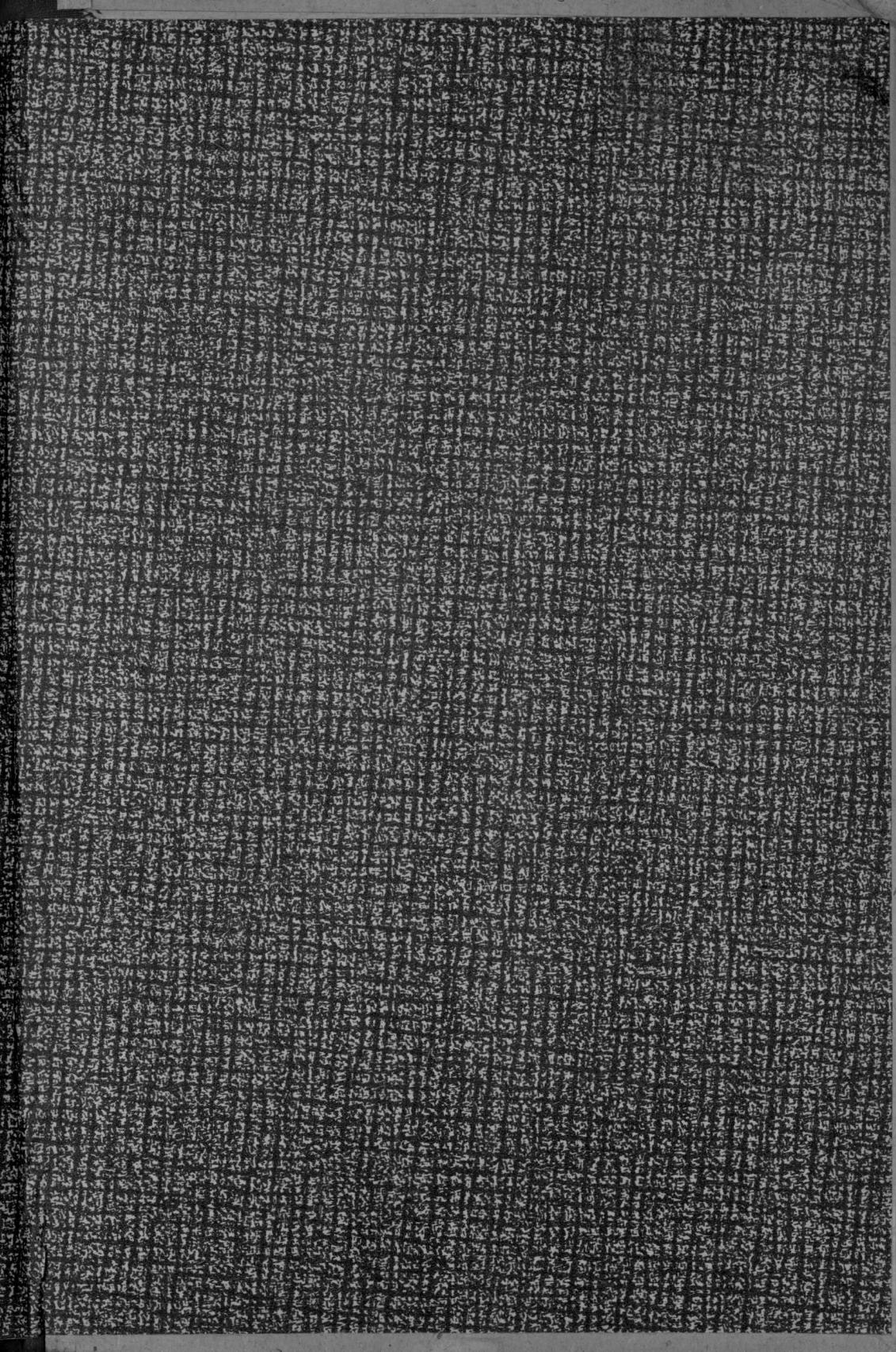
Изд. листов 4½. Бум. листов 2¼. (46,464 тип. зн. в 1 бум. листе).

ФЗУ им. КИМа. Типография „Коминтерн“, Ленинград, Красная ул., 1.

Ил. № 59

This image shows a dense, black and white grid of small, illegible characters, likely a close-up of a document or a heavily processed image of text. The characters are arranged in a regular, rectangular pattern, but they are too small and dark to be read individually. The overall texture is grainy and noisy.

Цена 40 коп.
Перепл. 35 коп.

Н Ман. (в.)
Н 3-22/1

№ 03738

КНИГА ДЛЯ ЧТЕНИЯ на мансийском (вогульском) языке. 1 год обучения.